

شورای عالی حوزه های علمیه
مرکز مدیریت حوزه های علمیه اسلامشهر
دفتر نمایندگی و قطارت اهری

مجموعه قوانین و مقررات معاونت آموزش حوزه های علمیه

امور اساتید

مقام معظم رهبری علیه السلام:

حوزه های علمیه که خاستگاه علمای ربانی و مرکز تفقه در دین و تدبیر در امور مسلمین است. لازم است با درک زمان و توجه به شأن و توقعی که از آنان در حل مشکلات علمی و فکری جوامع و پاسخگویی به اقبال مردم و هدایت آن ها و پرورش و تأمین معلمان و مبلغان و دانشمندان و اساتید و نویسندگان و ائمه جمعه و جماعت و نظریه پردازان و جامعه شناسان اسلامی وجود دارد، متحول شده و به رفع نواقص و مشکلات پرداخته و برای این امور مهم خود را مهیا سازند. و این جز با اهتمام علمای اعلام و فقهای عظام علیهم السلام و مشارکت دل سوزانه ی همه ی متصدیان امور و با استعانت از خدای متعال ممکن نیست.

مجموعه قوانین و مقررات معاونت آموزش حوزه‌های علمیه
امور اساتید

تدوین: دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی
آماده‌سازی و چاپ: اندیشکده دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی
مدیریت اجرایی: محمد وکیلی
ویرایش: حمیدرضا تیموری
طراحی و صفحه‌آرایی: محمود هدایی

صندوق پستی: ۳۴۳۳ - ۳۷۱۸۵

شماره تماس: ۳۳۱۳۳۲۶۱ - ۰۲۵

آدرس: قم - جمکران - بلوار انتظار - مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی - مدیریت اندیشکده

مجموعه
قوانین و مقررات
معاونت آموزش حوزه‌های علمیه
امور اساتید

دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی

ویرایش نخست: ۱۴۰۰

فهرست مطالب

بخش اول: ارزیابی اساتید

۱. دستورالعمل ارزیابی و نظارت ۱۱
۲. دستورالعمل ارزیابی اساتید ۱۴
۳. شاخص‌های ارزیابی و راهنمای تکمیل فرم ارزیابی اساتید ۲۰

بخش دوم: جذب، پذیرش و ساماندهی

۱. آیین‌نامه جذب، پذیرش و ساماندهی اساتید ۳۹
۲. دستورالعمل اجرایی جذب و گزینش اساتید ۵۰
۳. آیین‌نامه مراحل پذیرش و گزینش کادر علمی ۵۵
۴. دستورالعمل اجرایی ساماندهی اساتید دروس اخلاق ۶۱
۵. دستورالعمل اجرایی جذب اساتید ۶۸

بخش سوم: اعزام اساتید

۱. دستورالعمل اجرایی تحصیل غیرحضوری دروس خارج فقه ۸۱
۲. آیین‌نامه پرداخت حق الزحمه ۸۵
۳. ضوابط پرداخت مساعدت ماهیانه ۹۰
۴. دستورالعمل اجرایی مزایای استادی ۹۹

بخش چهارم: سایر قوانین

۱. آیین‌نامه به‌کارگیری استاد معین در مدارس علمیه..... ۱۰۵
۲. آیین‌نامه اجرایی دانش‌افزایی و توانمندسازی ۱۰۹
۳. دستورالعمل اجرایی طرح معافیت دائم ۱۱۹
۴. ضوابط برقراری دروس فقه و اصول ۱۲۵
۵. شرح وظایف شورای آموزش مدیریت‌های استانی ۱۲۷
۷. آیین‌نامه تشکیل شورای مدارک علمی و اعطای مدارک ۱۳۷

پیش‌گفتار

سرعت تحولات دنیای معاصر، به‌ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی، چنان شتاب گرفته که نوسازی و به‌روزرسانی تمام نهادهای از جمله نهادهای دینی و فرهنگی اجتناب‌ناپذیر است. ازاین‌رو با توجه به نقش و جایگاه بی‌بدیل حوزه‌های علمیه در نظام اسلامی و انتظاراتی که از این نهاد مقدس وجود دارد، مدیریت حوزه‌های علمیه فرایندهای تدوین، اصلاح، ارتقا و روزآمدسازی اسناد، مأموریت‌ها، سیاست‌ها، برنامه‌ها، نظام‌نامه‌ها و ساختارهای خود را به‌ویژه در دوره مدیریت حضرت آیت‌الله اعرافی، در اولویت قرار داده است تا بتواند ضمن تحقق این مطالبات و انتظارات، زمینه حضور بیش‌ازپیش حوزه‌های علمیه در میدان علم و عمل و ایفای نقش مثبت در حل مشکلات و معضلات ملی و فراملی را فراهم آورد. دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی، در راستای تحقق این اولویت، ضمن ارج‌نهادن به تلاش‌ها و زحمات چندین ساله‌ای که برای تهیه این اسناد و طرح‌ها توسط معاونت‌ها، دفاتر و مراکز مختلف مدیریت حوزه‌های علمیه صورت گرفته است، نسبت به جمع‌بندی، نهایی‌سازی و چاپ آن‌ها اقدام کرده است. بی‌تردید ارائه نظرات و پیشنهادات سازنده اساتید و صاحب‌نظران حوزوی موجب ارتقای کمی و کیفی این اسناد و طرح‌ها خواهد شد.

لازم به توضیح است نسخه‌های چاپ شده در این مجموعه، برابر با آخرین نسخه‌های مصوب بوده و در صورت هر تغییری، در چاپ جدید اعمال و به علاقه‌مندان عرضه خواهد شد.

مدیریت حوزه‌های علمیه
دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی
مدیریت اندیشکده
فروردین ۱۴۰۱ شمسی

بخش اول

ارزیابی اساتید

۱. دستورالعمل ارزیابی و نظارت بر تدریس اساتید سطوح عالی دوس آزاد

مقدمه

به منظور رشد هر چه بیشتر تعلیم و تربیت طلاب، همسان‌سازی ارزیابی عملکرد اساتید و ارتقای سطح توانمندی آنان، دستورالعمل ارزیابی و نظارت بر تدریس اساتید سطوح عالی دوس آزاد حوزه علمیه قم که کمتر از سه سال سابقه تدریس دارند به شرح زیر تدوین شده است.

ماده ۱) ابلاغ وظایف اساتید برابر مصوبه ۹۴۴ شورای عالی و شاخص‌های ارزیابی در شروع سال تحصیلی به اساتید محترم از طریق سامانه سطوح عالی.

ماده ۲) درج نام اساتید محترم و کتابی که مجوز تدریس آن را دارند در سامانه اساتید سطوح عالی و نظارت‌های لازم برای تدریس در محدوده مجوز تدریس.

ماده ۳) ارزیابی عملکرد اساتیدی که کمتر از سه

سال سابقه تدریس دروس سطوح عالی دارند در پایان نیم‌سال اول هر سال تحصیلی.

ماده ۴) اعلام نتیجه امتحانات طلاب به اساتید به تفکیک شرکت در امتحان، غایبین، درصد قبول‌شدگان و میانگین نمره کسب‌شده، در پایان هر نیم‌سال تحصیلی.

ماده ۵) گزارش کلان و کلی حضور و غیاب و میزان تأخیر شاگردان در هر ماه به استاد.

ماده ۶) منابع ارزیابی:

الف) تکمیل فرم خودارزیابی توسط استاد مربوطه، در پایان نیم‌سال اول؛

ب) تکمیل فرم نظرخواهی توسط طلاب درس مربوطه؛

ج) درصد قبولی طلاب درس مربوطه؛

د) استماع حداقل یک جلسه از تدریس استاد توسط کارشناسان مربوطه؛

تبصره) لازم است نوار تدریس استاد بدون اطلاع قبلی ضبط شود.

ه) جمع‌بندی و نظر نهایی مدیریت سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم.

ماده ۷) صدور مجوز ارتقای سطح تدریس منوط به احراز شرایط لازم و مثبت‌بودن ارزیابی عملکرد است.

ماده ۸) تمدید مجوز تدریس منوط است به مثبت‌بودن ارزیابی عملکرد.

ماده ۹) ارائه نتیجه ارزیابی به اساتید در موارد لازم.

ماده ۱۰) تقدیر و تشویق اساتید محترمی که موفقیت بیشتری دارند و آموزش و توجیه اساتید محترمی که موفقیت کمتری دارند (جلسات توجیهی، آموزشی و تبادل تجربیات، برگزاری کارگاه‌های دانش‌افزایی و...).
ماده ۱۱) برای بهره‌برداری همه اساتید سطوح عالی، شاخص‌های تدریس موفق و وظایف اساتید در سامانه اساتید سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم قرار داده شده و همه‌ساله به‌روزرسانی می‌شود.

ماده ۱۲) در صورت درخواست، سایر اساتید محترم سطوح عالی، که سابقه تدریس بیش از سه سال دارند اطلاعات مربوط به شاگردان (ماده ۴ و ۵) در اختیار آن‌ها قرار داده می‌شود.

این دستورالعمل در یک مقدمه، ۱۲ ماده و یک تبصره در تاریخ ۱۳۹۹/۶/۲۷ به تأیید مدیر محترم حوزه‌های علمیه رسید.

۲. دستورالعمل ارزیابی اساتید

واحدهای آموزشی

الف) سیاست‌های کلی ارزیابی

۱. از مهم‌ترین اهداف ارزیابی اساتید، تقویت و تحکیم جایگاه تدریس و اساتید است، لذا در انجام مراحل آن، حفظ و رعایت شئون اساتید ضروری است.

۲. ثمره و نتیجه ارزیابی، تشویق اساتید توانمند و موفق و تقویت موارد لازم است، لذا ضروری است مدیریت‌های استانی به نحوی برنامه‌ریزی نمایند که پس از ارزیابی، اساتید موفق از طرف مدرسه و مدیریت استان، مورد تشویق قرار گیرند و نسبت به توجیه و آموزش در موارد لازم، اقدام گردد.

۳. از آن‌جا که هدف از ارزیابی، شناخت سطح علمی واحدهای آموزشی در راستای ارتقای توانمندی حوزه‌های علمیه و شناخت علل و عوامل رشد و افت تحصیلی طلاب است، ضروری است در انجام مراحل ارزیابی اساتید، چنانچه عدم پیشرفت تحصیلی و تربیتی طلاب، متوجه اموری خارج از محدوده شرح وظایف اساتید می‌باشد

(نبود امکانات آموزشی، ضعف مدیریت مدرسه، ضعف توان علمی طلاب و ...) با مشارکت هیئت امناء، شورای مدرسه، مسئول و مدیر مدرسه، برای رفع کاستی‌ها، تدبیر لازم انجام پذیرد.

۴. ارزیابی فرایندی است که مسئولان براساس شرح وظایف محوله، کم‌وکیف تدریس، عملکرد و رفتار اساتید و نتایج حاصله را مشاهده و بررسی می‌نمایند، تا نسبت به بازخوردهای تدریس اساتید و نقاط قوت و ضعف، تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی لازم را داشته باشند، لذا دست‌اندرکاران اداره واحدهای آموزشی و مدیریت‌های استانی، در طول سال تحصیلی، اشراف و نظارت خود را به صورت مستمر اعمال نموده و اکتفا به ارزیابی در پایان نیم‌سال تحصیلی نشود.

۵. در انجام مراحل ارزیابی اساتید، مصوبه ۶۵۰ شورای محترم عالی، به شرح ذیل رعایت شود:

الف) ارزیابی توسط مدیریت (تشکیلات مدرسه) انجام پذیرد (نه صرفاً مدیر)

ب) ارزیابی اساتید به دور از هرگونه افراط، تفریط و اعمال اختلاف انظار و سلیقه‌های مختلف، انجام شود.

با توجه به بند الف ماده ۵، منابع ارزیابی عبارت است از:

الف) اظهارات و گزارش شخص استاد؛

ب) نظر طلاب؛

- ج) ارزیابی سطح علمی و اخلاقی طلاب؛
د) نظر معاونان تهذیب، پژوهش و اجرایی مدرسه در موارد مربوطه؛
ه) ارزیابی معاون آموزش؛
و) بررسی مدیر مدرسه؛
ز) بررسی و تأیید شورای مدرسه؛
ح) بررسی و تأیید نهایی مدیریت استان.

ب) ارزیابی اساتید در واحد آموزشی

۶. لازم است در طول سال تحصیلی، حداقل هر ماه یک بار جلسه اساتید در واحد آموزشی، تشکیل شده و روند پیشرفت علمی تربیتی طلاب، مورد ارزیابی قرار گیرد و نسبت به آنچه مربوط به اساتید است، تصمیم مقتضی اتخاذ شود.
۷. معاون آموزش مدرسه، در ابتدای سال تحصیلی، شاخص‌های ارزیابی اساتید را برای اطلاع اساتید در اختیار آنان قرار دهد.
۸. معاون آموزش مدرسه، در شروع هر نیم‌سال تحصیلی، فرم شماره ۱ (گزارش عملکرد اساتید) را در اختیار اساتید قرار داده و به آن‌ها اعلام نماید در پایان نیم‌سال تحصیلی، از طریق پیشخوان، فرم نسبت به هر ماده درسی، توسط استاد، تکمیل گردد و معاون آموزش، گزارش استاد را در ارزیابی خود منظور نماید.
۹. طلاب محترم لازم است با ورود به پیشخوان، نظرات خود

را نسبت به کم و کیف تدریس اساتید در هر ماده درسی، در فرم مربوطه اعمال نمایند و معاون آموزش مدرسه پس از اخذ و جمع‌بندی نظرات طلاب، در صورت لزوم، محترمانه و با حفظ جایگاه و شئون اساتید، تذکرات لازم را خدمت استاد ارائه نماید.

۱۰. پرسش‌های طرح‌شده و اوراق امتحانی تصحیح‌شده استاد در طول نیم‌سال تحصیلی، مورد ارزیابی قرار گیرد و نتیجه آن در فرم ارزیابی درج شود.

۱۱. سطح نمرات طلاب در پایان هر نیم‌سال تحصیلی بررسی شود و از طریق مقایسه تعداد طلاب و تعداد قبولی‌ها، درصد قبولی طلاب مشخص و در فرم ارزیابی درج شود.

۱۲. معاون آموزش مدرسه در پایان هر نیم‌سال تحصیلی، اساتید را از طریق منابع مذکور در ماده ۶، پس از انجام مراحل یادشده، نسبت به هر ماده درسی، برابر شاخص‌ها، ارزیابی نموده و نتایج حاصله را پس از بررسی و تأیید مدیر مدرسه به شورای مدرسه ارائه نماید.

نتیجه ارزیابی، فرم شماره ۱ گزارش استاد، سطح نمرات طلاب و جمع‌بندی نظرات طلاب درباره استاد، به شورای مدرسه ارائه شود.

تبصره ۱) معاون آموزش، فرم را براساس انجام مراحل یادشده و شناخت به‌دست‌آمده در خلال نظارت‌های لازم در طول سال تحصیلی تکمیل نماید.

تبصره ۲) در موارد مرتبط با امور تہذیبی، پژوهشی

و اداری، قسمت مربوطه در فرم ارزیابی، با هماهنگی معاونان تهذیب، پژوهش و اجرایی مدرسه تکمیل شود.

تبصره ۳) چنانچه یک کتاب درسی در دو نیم‌سال تحصیلی در یک کلاس تدریس شود، به تشخیص شورای مدرسه، یک بار ارزیابی در طول سال تحصیلی کفایت می‌کند.

۱۳. ارزیابی انجام‌گرفته یادشده، توسط شورای مدرسه مورد بررسی و تأیید قرار گیرد.

۱۴. پس از مراحل فوق، شورای مدرسه، نظر خود را در قسمت مربوطه (پیشخوان) اعمال نماید.

ج) بررسی ارزیابی اساتید توسط مدیریت استان

مدیریت استان نسبت به اموزذیل اقدام می‌نماید:

۱۵. حضور معاون آموزش استان در جلسات اساتید واحدهای آموزشی، حداقل یک بار در هر نیم‌سال تحصیلی، به منظور ارزیابی کم‌وکیف فعالیت اساتید.

۱۶. تطبیق ارزیابی انجام‌شده با نمرات درسی و سطح علمی تربیتی طلاب.

۱۷. تطبیق نتیجه ارزیابی استاد که توسط مدرسه ارسال شده است با سایر گزارش‌ها، بازدیدها و بررسی‌های انجام‌شده توسط مدیریت استان.

۱۸. نظارت مدیریت استان در طول سال تحصیلی به نحوی اعمال شود که عملاً امکان بررسی، تأیید و اعمال نظارت

بر ارزیابی مدارس علمیه فراهم شود.

۱۹. پس از بررسی‌های فوق، مدیریت استان نظر خود را در قسمت مربوطه (پیشخوان) در نیم‌سال اول، حداکثر تا ۱۵ اسفند و در نیم‌سال دوم، حداکثر تا ۱۵ تیر اعمال نمایید.

د) تشویق و اقدامات پس از ارزیابی

۲۰. اساتیدی که در سطح استان از موفقیت بیشتری برخوردارند توسط مدیریت استان و سایر اساتید موفق، توسط واحدهای آموزشی، مورد تقدیر و تشویق قرار گیرند.

۲۱. در مواردی که نتیجه ارزیابی اساتید، پایین‌تر از رتبه خوب می‌باشد، مدیریت استان نسبت به آموزش و توجیه اساتید اقدام نماید (جلسات توجیهی، آموزشی و تبادل تجربیات، برگزاری کارگاه‌های دانش‌افزایی مهارت‌های تدریس، علمی و...).

۲۲. در مواردی که رتبه اساتید ضعیف تعیین شده است و با آموزش و توجیه، ضعف مربوطه برطرف نمی‌گردد، مدیریت استان پس از مشورت با مدیریت مدرسه، موضوع را در شورای آموزش استان بررسی و نظر شورای آموزشی را به معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، اعلام دارد تا تصمیم مقتضی اتخاذ شود.

۳. شاخص‌های ارزیابی و راهنمای تکمیل فرم ارزیابی اساتید

۱. تسلط علمی بر موضوع و تبیین مفاهیم درسی: تدریس عبارت است از سلسله فعالیت‌های منظم و هدف‌دار از پیش طراحی شده که باعث یادگیری می‌شود، لذا لازم است تدریس با مطالعه و آمادگی کامل علمی همراه با تبیین هر یک از مفاهیم درسی، انجام پذیرد.

۲. تبیین نظرات علمی مرتبط با موضوع درس: اکتفا نکردن به متن کتاب و تبیین نظرات علمی مرتبط با موضوع درس، برای توسعه علمی طلاب و آشنایی آن‌ها با نظرات مختلف.

۳. داشتن بیان شیوا و انتقال مطالب درسی: در تبیین و انتقال مطالب درس، استخدام کلمات و جمله‌ها، رسابودن و گویایی آن رعایت شده و از حواشی دورکننده ذهن طلاب پرهیز نموده و با به‌کاربردن مثال‌های لازم، مطالب تبیین شود و از کلام‌های آزاردهنده و جملات تکراری و اضافی پرهیز گردد.

۴. نظم و پیوستگی منطقی در ارائه مطالب: الف) تبیین موضوع کلی درس؛ ب) تبیین مفاهیم نامشخص؛ ج) طرح مباحث مرتبط با هم به ترتیب منطقی؛ هـ) جمع‌بندی، هر

چند ممکن است در متن کتاب موارد فوق رعایت نشده باشد.

۵. توان پاسخ‌گویی صحیح و منطقی به سؤالات: با مطالعه و آمادگی کامل تدریس انجام شود تا امکان پاسخ‌گویی علمی به پرسش‌های طلاب فراهم شود و عملاً متناسب با وقت کلاس، مجال طرح پرسش و پاسخ طلاب فراهم گردد و در پاسخ‌گویی صحیح به سؤالات طلاب لازم است نوع سؤال طلبه را تشخیص داد که از کدام نوع است: الف) سؤال برای فهمیدن (پاسخ اگر در متن درس نیست پاسخ داده شود)؛ ب) سؤال برای اظهار فضل (طلبه تشویق شود)؛ ج) سؤال برای آزمودن استاد (چنانچه استاد آمادگی ندارد پاسخ را به جلسه بعد موکول کند)؛ د) سؤال خارج از موضوع درس (پس از وقت کلاس پاسخ داده شود).

۶. معرفی و استفاده از منابع متعدد و متناسب با درس و سطح علمی طلاب: لازم است استاد در اول سال تحصیلی چند منبع مرتبط با درس را به طلاب معرفی نماید، همچنین حسب موضوع و مطالب درسی در طول سال نیز طلاب را به منابع لازم ارجاع نماید و در تعامل خود با طلاب رصد نماید که طلاب به منابع مراجعه نمایند.

۷. داشتن طرح درس و برنامه‌ریزی تدریس:

الف) برنامه‌ریزی تدریسی:

۱. برنامه‌ریزی برای تقسیم درس در زمان و مهلت تعیین شده؛

۲. تعیین نوع تکالیف درسی و پژوهشی برای طلاب؛

۳. تعیین خط‌مشی استاد برای بازخوردگیری و ارزیابی علمی طلاب؛

۴. نظارت و کنترل بر حضور و غیاب طلاب؛

۵. تعیین ساعات اختصاص‌یافته به طلاب در خارج از وقت کلاس؛

۶. نحوه ارزیابی روند تحصیلی و تربیتی طلاب در شورای آموزش و اساتید؛

۷. نحوه تشویق طلاب موفق و تقویت طلاب متوسط و ضعیف؛

۸. تعیین منابع مطالعاتی برای خود و طلاب؛

۹. اختصاص وقت لازم در کلاس به پرسش و پاسخ طلاب؛

۱۰. تعیین کم‌وکیف طرح سؤالات امتحان هفتگی، میان‌ترم و...؛

۱۱. نحوه استفاده مطلوب از وقت کلاس؛

۱۲. نحوه فعال‌سازی طلاب برای پژوهش و فعالیت تحقیق جمعی؛

۱۳. تعیین ابزار و امکانات کمک‌آموزشی لاز؛

۱۴. تعیین وقت و برنامه‌ریزی جهت حضور در برنامه‌های آموزشی، تربیتی، پژوهشی و شرکت در شورای اساتید و... .

ب) داشتن طرح درس:

۱. تنظیم طرح درس متناسب با متن و مهلت تعیین شده در

برنامه آموزشی در طول نیم‌سال تحصیلی؛

۲. مطالعه برای تدریس در دو مرحله انجام پذیرد:

• جهت آمادگی علمی و اشراف بر درس؛

• جهت تدوین طرح درس روزانه (شروع مناسب و ایجاد ارتباط، مقدمه، تبیین محتوا، موضوع و مفاهیم درس روز، تبیین ضرورت بحث، تعیین نحوه انتقال مطالب به نحو مطلوب، محسوس کردن و ملموس کردن مطالب، تقسیم دسته‌بندی و ترتیب‌بندی منطقی مطالب درس روز، تهیه سؤالات مرتبط و نکات علمی خاص درس، تعیین مهلت تعیین شده برای خارج متن، پرسش و پاسخ طلاب، تعیین امکانات کمک آموزشی، تعیین سطح علمی درس و سطح یاددادن (حفظی، فهمی و درک‌کردنی، کاربردی و تعیین تمرینات درسی).

۸. توانایی در تشریح اهداف درس: تبیین اهداف درس به صورت کلان در اول سال و به صورت خاص در شروع هر یک از فصول و عناوین درسی در طول سال تحصیلی، به منظور تقویت انگیزه و تحریک روحیه علم‌آموزی طلاب، با تبیین فواید و کاربردهای آن علم و موضوع درس.

۹. اجرای برنامه‌های آموزشی و رسیدن به محدوده درسی تعیین شده: اشراف استاد به برنامه و تقویم آموزشی تعیین شده و اجرای آن (برنامه‌های آموزشی، مقررات ارزیابی علمی طلاب، طرح سؤال و تصحیح اوراق برابر ضوابط، ارائه تکالیف علمی، برقراری درس در روزهای درسی، رعایت تعطیلات رسمی، تدریس در ساعات تعیین شده روز، رعایت محدوده تعیین شده و...).

۱۰. کیفیت طرح سؤالات و تصحیح اوراق امتحانی: کیفیت طرح سؤالات و تصحیح اوراق باید براساس ضوابط و مقررات انجام پذیرد و با رعایت ضوابط مربوطه، به مسائل ذیل نیز توجه شود:

(الف) سؤالات نمایانگر توانایی و اشراف کامل طلاب به همه بخش‌ها و مطالب آموخته شده باشد؛
(ب) سؤال حافظه‌محور نباشد، بلکه کاربردی طراحی شود؛

(ج) سؤالات دربردارنده بخش‌های خاص و مشکل درسی و بخش‌های متوسط درس باشد؛ به نحوی که طلاب ممتاز از عهده سؤالات فنی و خاص برآیند و طلاب متوسط توان پاسخ‌گویی به بخش‌های متوسط را داشته باشند، زیرا چنانچه سؤالات بسیار مشکل باشد، کل کلاس از پاسخ آن درمانده‌اند و چنانچه آسان باشد، نمایان‌گر یادگیری طلاب نخواهد بود. در بخش حفظ، که لازم است طلبه مطالب درسی را در حفظ داشته باشد، کلیات درس ارزیابی شود و در تصحیح اوراق باید دقیقاً پاسخ با محتوای علمی تطبیق شود، بدون ارفاق و...
۱۱. برخورداری از قدرت خلاقیت و نوآوری و استفاده از روش‌های متنوع و بدیع در تدریس: ارائه درس به نحوی که در کوتاه‌ترین وقت بالاترین آموزش ارائه گردد. (طرح سؤال از طلاب «طرح سؤال چالشی جهت ایجاد روحیه کنجکاوی و زایش اندیشه در طلاب»، ارائه کنفرانس توسط طلاب،

ارائه مطالب درسی به صورت نمودار، ارائه درس توسط طلبه و...).

۱۲. توانایی استفاده از وسایل کمک آموزشی و فناوری های نوین در ارائه مطالب آموزشی: استفاده از وسایل و امکانات کمک آموزشی نرم افزار و سخت افزار در راستای:

الف) سرعت و سهولت در آموزش و فراگیری طلاب؛
ب) ارتقای کیفیت یادگیری؛

ج) جذابیت تدریس و تقویت تمرکز و انگیزه طلاب.

نرم افزاری: از قبیل نمودارسازی، پاورپوینت و...

سخت افزاری: از قبیل تابلو، اسلاید، ماکت، و...

۱۳. توانایی مدیریت و اداره مطلوب کلاس و مدیریت گروهی طلاب در فرآیند تدریس: استاد در مدیریت کلاس و تدریس لازم است توجه داشته باشد که با یک فرد و یک استعداد مواجه نیست و کلاس از افراد مختلف با توانایی و استعداد های مختلف و متنوع تشکیل شده است و در کلاس فقط مباحث علمی و سطوح مختلف استعداد مطرح نیست، بلکه احساسات و نیازهای روحی، جسمی، و وضعیت اخلاقی، انضباطی، اعتقادی و فکری، در ابعاد مختلف وجود دارد و استاد باید با روان شناسی آموزشی و تربیتی آشنایی لازم داشته باشد تا از عهده مدیریت گروهی مطلوب از نظر علمی و رفتاری برآید و به نحو کلاس اداره شود که ضمن رعایت حال همه طلاب، انسجام و سازمان کلاس نیز حفظ شود.

۱۴. «ترغیب طلاب به شرکت فعال در فعالیت‌های کلاسی»
«ایجاد انگیزه و علاقه درسی در طلاب» «با نشاط سازی
فرآیند تدریس»:

الف) ترغیب طلاب:

استاد زمینه مشارکت طلاب در درس را فراهم نماید،
به نحوی که استاد متکلم وحده نباشد و از آن جا که
استماع درس از نظر علمی، انرژی مصرف نموده، پس از
حدود ۲۰ دقیقه جسم خسته می‌شود و شاگردان تمرکز
لازم را نخواهند داشت، لذا با طرح سؤال، ایجاد تنوع در
مطالب، برجسته‌سازی مطالب، استفاده از مثال، طرح
مطالب به صورت پرسش و...، طلاب را در کلاس مشتاق
فراگیری درس و پژوهشگر تربیت نمود.

ب) ایجاد انگیزه:

نظام انگیزشی انسان عبارت است از شناخت، نیاز و
عواطف و انگیزه موتور محرک و علت رفتار و عمل انسان
است. در عصر جدید امکاناتی فراهم شده که امکان
تحصیل فرد بدون حضور استاد فراهم شده است،
لکن از نظر دانشمندان نیاز به استاد مرتفع نشده، زیرا
مهم‌تر از فراهم‌شدن امکانات آموزشی برای تحصیل،
انگیزه‌دهی به دانش‌پژوه است و امروزه دانشمندان
معتقدند انگیزه‌دهی به دانش‌پژوه مهم‌ترین وظیفه

استاد است، لذا اساتید طلاب را با ترسیم آینده‌ای موفق، امیدوار، مصمم، جدی، مسئول و با احساس تکلیف، تربیت نمایند و لازمه آن تشریح اهداف درس و برگزاری یک کلاس موفق است از طریق معرفی اهداف و نتایج درس، علت نیاز طلاب به فراگیری، ایجاد شوق و علاقه در طلاب نسبت به آن علم.

ج) نشاط‌سازی:

تمرکز مغز و فکر به یک فعالیت ویژه و خاص، لازمه یادگیری است، لذا ایجاد توجه، تداوم توجه و شدت توجه، از مهارت‌های مورد نیاز اساتید است و در این امر ایجاد نشاط در کلاس بسیار تأثیرگذار است. استاد به نحوی کلاس را اداره کند که نشاط لازم در تدریس ایجاد شود، لذا لازم است خود استاد با آمادگی و نشاط لازم حاضر شود و از بیان هر جمله ملال انگیز و ناراحت کننده پرهیز نماید. استاد آراسته باشد، مشکلات خارج از کلاس را در درس اظهار نکند و در ضمن تدریس با بیان جملاتی، در طلاب ایجاد نشاط نماید و با طرح سؤال یا توجه دادن طلاب به موضوع خاص درس و با دادن تکلیف «استخراج سؤالات مربوط به درس» به طلاب، کلاس را از یک‌نواختی خارج نماید.

۱۵. تعیین تکالیف متناسب با نیاز و درک طلاب و زمینه‌سازی و فعال‌سازی طلاب برای یادگیری مستقل و شکوفاسازی

استعدادهای: فعالیت‌ها و اقداماتی که لازم است طلاب نسبت به درس انجام دهند تا یادگیری بهتر صورت پذیرد، استاد آن‌ها را تعیین و به طلاب اعلام نماید و به نحوی از طلاب سؤال نماید و تکالیف خارج از کلاس برای آن‌ها تعریف نماید که موجب اندیشه‌زایی شود و طلاب را پرسش‌گر و محقق تربیت نماید و خلاقیت آن‌ها را پرورش دهد.

۱۶. ایجاد فضای صمیمی در کلاس و رشد شخصیت و اعتماد به نفس طلاب: برقراری ارتباط صمیمی عامل رشد علمی و شخصیتی طلاب است و بهترین شیوه برای برقراری ارتباط صمیمی، اکرام طلاب است. البته باید ایجاد صمیمیت متعادل باشد و جایگاه استادی حفظ شود و لازم است تفاوت فرهنگ‌ها، منش‌ها و شخصیت‌های مختلف لحاظ شود. در صمیمیت باید دقت شود که تشریفاتی نباشد و عنصر صمیمیت و بی‌تکلفی وجود داشته باشد. باید توجه کرد رسیدگی به وضعیت درسی و تربیتی طلبه، تکریم طلبه نیز می‌باشد و اثربخشی تدریس منوط به محبوبیت استاد است و برای رسیدن به محبوبیت باید استاد مورد قبول قرار گیرد و چنانچه استاد مورد قبول شاگردان قرار نگیرد فراگیری درس یا انجام نمی‌شود یا سخت انجام می‌پذیرد.

۱۷. توجه به حضور و غیاب طلاب: انجام حضور و غیاب طلاب هر چند از وظایف اداری کادر مدرسه می‌باشد، لکن یک استاد موفق باید به حضور و غیبت طلاب اشراف داشته باشد و به نحوی این امر انجام پذیرد و رابطه استاد و شاگردی مطلوب

باشد که به جهت این ارتباط، طلبه نظم و حضور به موقع در کلاس درس را رعایت نماید و لازمه آن این است که در صورت تأخیر یا غیبت شاگرد، استاد در زمان مناسب، جویای علت آن شود و از احوال طلاب با خبر باشد.

۱۸. ارزیابی مستمر از یادگیری طلاب: لازم است استاد پیوسته نتیجه تلاش خود را بازخوردگیری نماید و این که چگونه از فرآیند ذهن طلاب در رابطه با آنچه فرا گرفته‌اند مطلع شود، روش خود را مشخص نماید و این امر از طریق سؤال، ارزیابی و آزمون مستمر از طلاب و تعیین تکالیف تحقیقی و پژوهشی، تحقق می‌یابد و لازم است بازخوردگیری، جامع باشد.

الف) توسط خود استاد انجام پذیرد زیرا اوست که به توانایی‌های طلاب خود آگاه است و باید تصمیم لازم را جهت رفع ضعف‌ها بگیرد؛

ب) ارزیابی مستمر باشد، هر روز متناسب با وقت کلاس از یک یا دو نفر سؤال نماید و هفتگی و ماهیانه با تعیین تکلیف و پژوهش فردی و گروهی متناسب با درس، طلاب را ارزیابی کند؛

ج) ارزیابی حافظه‌محور نباشد بلکه کاربردی باشد؛
د) در ارزیابی طلاب لازم است خود اساتید طلاب را مورد تشویق معنوی قرار داده و با هماهنگی مدیریت مدرسه نیز آنان را تشویق نماید.

۱۹. وقت‌شناسی، رعایت نظم، حضور منظم در کلاس درس و استفاده مطلوب از وقت کلاس:

الف) وقت‌شناسی:

حضور به‌موقع و مرتب در کلاس درس، در واقع تکریم درس، طلبه و شخص استاد می‌باشد و در ایجاد انگیزه و شوق در طلاب بسیار مؤثر است و باید توجه داشت جزئیات رفتاری و ظاهری استاد، در تمرکز، آموزش و تربیت طلاب تأثیرگذار است.

ب) استفاده مطلوب از وقت کلاس:

لازم است از مسائل حاشیه‌ای در کلاس درس پرهیز شود و چنانچه مسائل و مطالبی خارج از درس لازم است با طلاب مطرح شود، با اختصاص وقت خارج از کلاس، به آن امور پرداخته شود و ضمن حضور اول وقت در کلاس و رعایت پایان وقت هنگام تدریس، با تقسیم‌بندی وقت به مقدمه، خارج متن، متن، ارزیابی موردی طلاب، پاسخ‌گویی به سؤالات، از زمان استفاده بهینه نمود.

۲۰. مشارکت در برنامه‌ریزی و فعالیت‌های آموزشی، شرکت فعال در جلسات شورای اساتید و قبول مسئولیت در گروه علمی: لازم است اساتید در برنامه‌ریزی‌ها و فعالیت‌های فوق برنامه آموزشی حضور داشته و در گروه‌های علمی و تخصصی دروس، عضو شده و فعال باشند.

معاون آموزش جلسات شورای اساتید را مرتب برگزار نماید و اساتید با حضور خود در جلسات شورا، روند آموزشی و

تربیتی طلاب را ارزیابی و با مشارکت فکری و ارائه نظرات و طرح‌های صحیح و مطلوب، برنامه‌ریزی لازم برای ارتقای سطح اخلاقی و علمی طلاب انجام پذیرد.

۲۱. رعایت قوانین آموزشی و ارتباط مطلوب با همکاران: معاونت آموزش قوانین و مقررات آموزشی را در اول سال تحصیلی به اطلاع اساتید رسانده و لازم است کلیه فعالیت‌های اساتید مطابق ضوابط و قوانین مصوب باشد و چنانچه اساتید نسبت به قوانین، نظر و نقدی دارند مطالب را با طلاب مطرح نمایند، زیرا موجب یأس و دلسردی طلاب می‌شود، بلکه در جلسات شورای اساتید نظرات کارشناسی خود را جهت اعلام به مسئولان ذی‌ربط بیان نمایند.

۲۲. رعایت آراستگی و حفظ جایگاه تدریس: حفظ جایگاه تدریس و استاد در حوزه‌های علمیه با توجه به آن‌که اساتید الگوی عملی طلاب می‌باشند، بستگی به نوع رفتار، گفتار و آراستگی متعادل ظاهری و معنوی شخص استاد دارد و از آن‌جا که تربیت معنوی طلاب از وظایف کلیه اساتید، اعم از اساتید اخلاق و اساتید دروس می‌باشد، ضروری است اساتید اهتمام بیشتری به این امر داشته باشند.

۲۳. رعایت شئون روحانیت و موازین اسلامی و ارزش‌های اخلاقی: از آن‌جا که استاد حوزه، الگوی عملی طلاب می‌باشد، اهتمام اساتید به امور اخلاقی، زمینه‌ساز رشد علمی و تربیتی طلاب است و لازم است اساتید به موارد ذیل اهتمام ورزند و طلاب را نیز متوجه آن نمایند:

- در معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم‌السلام، علم نافع‌ترین کنز به حساب می‌آید.
- در اسلام، اول معلم خداوند متعال است و بعد از مقام ربوبی، انبیاء علیهم‌السلام که در رأس آنان، خاتم الانبیاء صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلهم‌وسلم است و سپس اهل بیت علیهم‌السلام می‌باشند.
- ورود به حوزه‌های علمیه، سر بازی حضرت ولی عصر عجل‌الله‌تعالیه محسوب می‌شود.
- رسیدن به مقام استادی در حوزه‌های علمیه همواره مرهون توانایی و شایستگی در علم و تقوا بوده و می‌باشد و به صورت طبیعی عالم‌ترین و متقی‌ترین افراد به تعلیم و تربیت طلاب پرداخته‌اند.
- اساتید، تدریس را از وظایف خود دانسته و هرگز انتظار تأمین زندگی از طریق تدریس را منظور نداشته‌اند.
- اساتید، اساسی‌ترین رکن تربیت، آموزش و پژوهش در حوزه‌های علمیه می‌باشند و همواره الگوی علمی و عملی طلاب بوده‌اند.
- پیوسته این اساتید و عالمان حوزه‌های علمیه بوده و هستند که دغدغه حفظ ارزش‌ها و پاسداری از اصالت‌های ارزشمند حوزه را داشته و دارند.
- اساتید حوزه‌های علمیه همواره تمام توان و وقت خود را صرف ارتقای حوزه‌های علمیه و رشد علمی و تربیتی طلاب نموده‌اند.
- تقوا و پرهیزکاری اساتید در حوزه‌های علمیه پیوسته

مهم‌ترین عامل در رسیدگی به امور اخلاقی و درسی
طلاب بوده و می‌باشد.

۲۴. همراه‌سازی علم و اخلاق در فرایند تدریس: همراه‌سازی آموزش با تربیت یکی از وظایف مهم و حساس اساتید است و لازم است فضای تدریس اخلاقی باشد که عمده‌ترین آن عمل و رفتار استاد در اداره کلاس است. هر چند ذکر حدیث اخلاقی به صورت رسمی در اول هر درس تأثیرگذار است، لکن بهتر آن است که در انتخاب حدیث، اقتضایی عمل کرد و استاد از قبل متناسب با موضوع درس، حدیث را انتخاب نموده و در زمان مناسب اقدام به طرح آن نماید و در واقع به نحوی تدبیر شود که جلسه درس مقدمه خواندن آن حدیث محسوب شود. حفظ فضای اخلاقی کلاس درس، مبتنی بر نوع رفتار و گفتار استاد و برخورد او با طلاب می‌باشد و لازم است از طرح مباحثی که اختلاف‌برانگیز است، پرهیز شود؛ خصوصاً لطیفه‌های قومی یا محرک.

۲۵. ایجاد گرایش به فعالیت‌های اخلاقی و تقویت انگیزه‌های معنوی طلاب و میزان تأثیرگذاری تربیتی و اخلاقی بر طلاب: با مشارکت معاون تهذیب مدرسه، میزان تأثیرگذاری اخلاقی و معنوی استاد بر طلاب ارزیابی می‌شود.

۲۶. اهتمام به امور اعتقادی طلاب: استاد ارتباط خود را با طلاب خصوصاً در خارج از کلاس به نحوی برنامه‌ریزی نماید که از خلق و خوی، سطح فکری و اعتقادی آنها آگاه باشد و در ارتباطات خود با آنها به‌خصوص خارج از

کلاس، در راستای تقویت امور اعتقادی، راهنمایی و مشاوره لازم را اعمال نماید.

۲۷. مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی و تربیتی: اساتید با هماهنگی معاون آموزش مدرسه، در برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی و تربیتی که معاون تهذیب مدرسه برای طلاب برنامه‌ریزی نموده حضور فعال داشته باشند.

۲۸. مشارکت در برنامه‌ریزی و فعالیت‌های پژوهشی و تقویت روحیه تحقیق و پژوهش در طلاب: اساتید با هماهنگی معاون آموزش مدرسه مطابق سیاست‌ها و برنامه‌های پژوهشی که معاونت پژوهش مدارس، برنامه‌ریزی نموده، حضور فعال داشته و مطابق سیاست‌ها و اهداف آموزش پژوهش محور، توانایی و روحیه پژوهشی و تحقیقی طلاب را تقویت نمایند.

۲۹. اجرای فعالیت‌های پژوهشی و هدایت و راهنمایی و مشاوره پژوهش‌های تحصیلی طلاب (تحقیقات فردی، گروهی و پایان‌نامه‌ها): اساتید در ساعات موظفی حضور در مدرسه (غیر از تدریس) نسبت به هدایت، راهنمایی و مشاوره طلاب در پژوهش‌های فردی، گروهی و پایان‌نامه‌های درسی فعال باشند و نظارت و کنترل و راهنمایی خود را نسبت به تکالیف تحقیقی و پژوهشی فردی و گروهی که برای طلاب تعیین نموده‌اند اعمال نمایند.

۳۰. رعایت آیین‌نامه داخلی و اداری مدرسه: توسط معاون اجرایی، ضوابط و آیین‌نامه‌های داخلی مدرسه به استحضار اساتید رسانده شود و اساتید در امور مربوطه، برابر آن عمل

نمایند و چنانچه نقدی بر آن دارند در جلسات شورای اساتید و شورای مدرسه نظرات اصلاحی خود را اعلام نمایند.

* شاخص‌های فوق‌الذکر در اوّل هر سال تحصیلی در اختیار اساتید محترم قرار داده شود و در پایان هر نیم‌سال تحصیلی، معاون آموزش مدرسه اقدام به ارزیابی اساتید نماید.

* توضیحات ذیل هر یک از شاخص‌ها، به عنوان نمونه ارائه شده است و به معنای تعریف صحیح و همه‌مواردی که شاخص شامل می‌شود، نمی‌باشد و فقط به منظور راهنمایی معاونان محترم آموزش مدارس، جهت تکمیل فرم ارزیابی اساتید، توضیحات ارائه گردیده است.

بخش دوم

جذب، پذیرش
و ساماندهی

۱. آیین‌نامه جذب، پذیرش و ساماندهی اساتید حوزه‌های علمیه

مقدمه

به منظور تبیین و تثبیت جایگاه اساتید به عنوان شخصیت‌های علمی - معنوی و تأثیرگذار در حوزه‌های علمیه و ساماندهی امور اساتید، آیین‌نامه جذب، پذیرش و ساماندهی اساتید حوزه‌های علمیه، به شرح ذیل تصویب شد:

- ماده ۱)** هدف از ساماندهی امور اساتید عبارت است از:
- الف) زمینه‌سازی برای استفاده بهینه از توانایی‌ها و استعدادهای طلاب و فضلا؛
 - ب) قانونمند کردن جایگاه استادی؛
 - ج) فراهم کردن زمینه نظام‌مند سنت استادپروری از میان طلاب جوان و مستعد با حفظ ضرورت توجه خاص به تقویت پایه تحصیلی و تربیتی طلاب.
- ماده ۲)** استاد حوزه علمیه روحانی فاضلی است که

برخوردار از توانایی لازم برای تعلیم و تربیت طلاب علوم دینی در یکی از علوم مورد نیاز حوزه‌های علمیه می‌باشد.

ماده ۳) اصول ساماندهی امور اساتید عبارت‌اند از:^۱

الف) حفظ و تقویت جایگاه استاد، به عنوان شخصیت جامع کمالات معنوی و علمی و تأثیرگذار در تعلیم و تربیت طلاب؛

ب) استفاده از اساتید مجرب و توانمند با توجه به اهمیت سطح یک، به عنوان پایه تحصیلی طلاب؛

ج) حفظ و تقویت سنت استادپروری از میان طلاب جوان و مستعد؛

د) ایجاد زمینه حضور و استفاده حداکثری اساتید در مدارس؛

هـ) ایفای نقش مؤثر مدیریت مدرسه (نه صرفاً مدیر)، در جذب، به‌کارگیری، ارزیابی اساتید و تغییر ایشان؛

و) پرهیز از هرگونه افراط و تفریط در گزینش اساتید و احترام به اختلاف انظار و سلیقه‌های اساتید، به شرط اعتقاد و

التزام به اصول و مبانی اعتقادی و سیاسی نظام؛

ز) متنوع و منعطف بودن نحوه به‌کارگیری اساتید در مدارس؛

ح) تمام وقت بودن حداکثر شصت درصد اساتید مدرسه؛

تبصره) در مناطق خاص و محروم با تشخیص مدیر

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، به‌کارگیری بیش از شصت درصد استاد تمام وقت بلامانع است.

۱. ماده ۳ مأخوذ از مصوبه ۶۵۰ شورای عالی می‌باشد که به جهت تجمیع مصوبات با موضوع واحد، در این مصوبه مذکور شده و بر این اساس مصوبه ۶۵۰ ملغی می‌گردد.

ط) ارزیابی عملکرد اساتید، توسط مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و با مشارکت مدیریت مدرسه؛

ی) ارتقای رتبه اساتید، براساس رشد تحصیلی و علمی و مهارتی، نه براساس تدریس در مقاطع تحصیلی حوزه؛

ک) مناسب بودن حقوق اساتید با شئون حوزه؛

ل) سهم بودن مدیریت مدرسه در تأمین حقوق اساتید.

ماده ۴) اقسام اساتید حوزه‌های علمیه عبارت‌اند از:

الف) استاد تمام وقت: به اساتیدی گفته می‌شود که به صورت قرارداد تمام وقت، به مدت یک تا سه سال جذب و به کارگیری می‌شوند و دارای موظفی حضور و تدریس تمام وقت می‌باشند؛

تبصره) اساتید تمام وقت پس از یک سال مورد ارزیابی قرار می‌گیرند و در صورت تأیید، همکاری آنان تا پایان مدت قرارداد ادامه می‌یابد.

ب) استاد نیمه وقت: به اساتیدی گفته می‌شود که به صورت قرارداد نیمه وقت، به مدت یک سال جذب و به کارگیری می‌شوند و دارای موظفی حضور و تدریس به صورت نیمه وقت می‌باشند؛

ج) استاد حق التدریس: به اساتیدی گفته می‌شود که برای تدریس یک نیم سال و یا یک سال تحصیلی به صورت قرارداد حق التدریس جذب شده و به کار گرفته می‌شوند. حضور و تدریس این اساتید کمتر از اساتید نیمه وقت خواهد بود؛

(د) استاد معین: طلبه‌ی مذهب و ممتازی که پایه‌ی ۱ تا ۴ را به اتمام رسانده و اشتغال به تحصیل در پایه‌ی ۵ یا ۶ دارد و با احراز شرایط مندرج در این آیین‌نامه برای تدریس به صورت ساعتی در پایه‌ی ۱ تا ۳ در محل تحصیل، به کارگیری می‌شود.

ماده ۵) اساتید حوزه‌های علمیه باید دارای صلاحیت‌های ذیل باشند:

الف) برخورداری از تقوا و صلاحیت اخلاقی لازم برای تدریس؛

ب) التزام عملی به نظام مقدس جمهوری اسلامی؛

ج) عدم گرایش به باندها و گروه‌های منحرف؛

د) سلامت فکری و اعتقادی؛

ه) تلبس به لباس مقدس روحانیت؛

و) قدرت تفهیم و انتقال مطلب؛

ز) برخورداری از صلاحیت علمی؛

ح) تسلط لازم بر ماده‌ی درسی مورد نظر؛

ط) توانایی جسمی و روحی لازم برای تدریس.

تبصره ۱) شرط تلبس برای اساتید دروس تخصصی غیر حوزوی لازم نمی‌باشد.^۱

تبصره ۲) نحوه‌ی احراز صلاحیت‌های موضوع بندهای «الف» تا «هـ» توسط معاونت آمار و بررسی و براساس دستورالعملی خواهد بود که توسط معاونت مذکور تهیه

۱. مانند برخی از دروس تخصصی سفیران هدایت و مراکز تخصصی.

شده و به تأیید مدیر حوزه‌های علمیه خواهد رسید.

ماده ۶) شرایط اختصاصی اساتید عبارت‌اند از:

الف) استاد مقدمات: قبول شدن در پایه ششم با نمره ارتقایی برای تدریس پایه‌های اول تا سوم (در دوره‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت)؛

ب) استاد سطح ۱: قبول شدن در پایه دهم با نمره ارتقایی برای تدریس پایه‌های چهارم تا ششم (در دوره‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت)؛

تبصره) فارغ‌التحصیلان سطح ۳ دوره‌های کوتاه‌مدت، می‌توانند در مدارس سطح ۲ دوره‌های کوتاه‌مدت تدریس کنند.

ج) استاد سطح ۲: اتمام پایه ده کتبی و شفاهی با نمره ارتقایی و گذراندن چهار سال درس خارج فقه و اصول برای تدریس پایه‌های هفتم تا نهم و سطح ۳ دوره‌های کوتاه‌مدت؛

د) استاد سطح ۳: اتمام پایه ده کتبی و شفاهی با نمره ارتقایی و گذراندن شش سال درس خارج برای تدریس پایه دهم؛

هـ) استاد درس خارج: گذراندن حداقل پانزده سال درس خارج و تحقیقات موفق در این سطح برای تدریس خارج فقه و اصول.

تبصره) سابقه تدریس برای اساتید موضوع بندهای «ب، ج، د، هـ» براساس دستورالعمل اجرایی این آیین‌نامه خواهد بود.

و) استاد معین باید شرایط ذیل را دارا باشد:

۱. اتمام پایه‌های اول تا چهارم؛
۲. کسب رتبه ممتازی براساس آیین‌نامه مصوب مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛
۳. تأیید شورای واحد آموزشی محل تدریس؛
۴. قبولی در مصاحبه علمی معاونت آموزش و امور حوزه‌ها؛
۵. دارا بودن صلاحیت‌های عمومی به استثنای تلبس به لباس مقدس روحانیت.

تبصره ۱) استثنای یادشده در بند «۵»، تا اتمام پایه ششم می‌باشد.

تبصره ۲) حداکثر بیست درصد از دروس پایه ۱ و ۲ هر واحد آموزشی توسط اساتید موضوع این ماده تدریس می‌شود.

تبصره ۳) اساتید موضوع این ماده حداکثر دو درس از دروس صرف، نحو و بلاغت را می‌توانند تدریس کنند.

ماده ۷) اساتیدی که دارای مدارک تحصیلی (گواهی اتمام پایه مورد نیاز با مدرک علمی) نمی‌باشند، ولی دارای تحصیلات لازم برای تدریس در سطوح مختلف حوزوی می‌باشند، سطح تدریس آنان متناسب با تحصیلاتشان در معاونت آموزش و امور حوزه‌های مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه براساس دستورالعمل مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه احراز می‌گردد.

ماده ۸) احراز صلاحیت علمی اساتید دروس پایه ۱ تا ۱۰ در مدارس (بلندمدت و کوتاه‌مدت) و دروس فقه و

اصول در مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی توسط معاونت آموزش و امور حوزه‌های علمیه به یکی از طرق زیر انجام خواهد شد:

(الف) امتحان شفاهی؛

(ب) ارزیابی نوار تدریس؛

(ج) گواهی سه نفر از اساتید شناخته‌شده و مورد تأیید بر صلاحیت تدریس استاد؛

(د) معرفی مجمع عالی حکمت اسلامی در خصوص اساتید دروس فلسفه.^۱

تبصره ۱۸) امتحان شفاهی هر یک از علوم حوزوی توسط حداقل دو نفر از اساتید مورد تأیید آن رشته علمی انجام خواهد شد.

تبصره ۲۰) حداقل نمره قبولی امتحان شفاهی ۱۴ می‌باشد که با معدل نظر ممتحنان مشخص می‌گردد.

ماده ۹) احراز صلاحیت‌های اساتید دروس خارج فقه و اصول، توسط هیئتی سه نفره از اساتید و فضایی حوزه که دارای شرایط ذیل هستند، صورت می‌گیرد:

(الف) تقوا و صلاحیت اخلاقی؛

(ب) صلاحیت علمی؛

(ج) مقبولیت عمومی در حوزه.

تبصره ۱۹) اعضای هیئت یادشده با پیشنهاد معاونت

۱. بند «د»، مأخوذ از مصوبه ۸۸۴ شورای عالی می‌باشد که به جهت تجمیع مصوبات با موضوع واحد، در این مصوبه مذکور شده و بر این اساس مصوبه ۸۸۴ ملغی می‌گردد.

آموزش و امور حوزه‌های علمیه توسط مدیر مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه به شورای عالی حوزه‌های علمیه معرفی و پس از تأیید توسط مدیر مذکور منصوب می‌شوند.

تبصره ۲) دستورالعمل چگونگی فعالیت هیئت یادشده توسط مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه تدوین شده و به اطلاع شورای عالی خواهد رسید.

ماده ۱۰) احراز صلاحیت علمی اساتیدی که دروسی غیر از فقه و اصول را در مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی تدریس می‌کنند، به وسیله شاخص‌هایی از قبیل امتحان شفاهی، ارزیابی نوار تدریس، دارابودن مدرک سطح بالاتر از سطح تدریس در همان رشته یا رشته‌های مشابه، بررسی آثار و تألیفات و سابقه تدریس توسط معاونت آموزش و امور حوزه‌های علمیه صورت می‌گیرد.

ماده ۱۱) اجرای این آیین‌نامه در خصوص اساتید دروس آزاد (پایه‌های ۷ تا ۱۰ و درس خارج) حوزه علمیه استان قم، منوط به اجازه مراجع عظام تقلید (دامت برکاتهم) است.

ماده ۱۲) اساتید حوزه براساس سطح دوره تدریس به استاد مقدمات، استاد سطح ۱، استاد سطح ۲، استاد سطح ۳ و استاد سطح ۴ رتبه‌بندی می‌شوند.

ماده ۱۳) ارتقای رتبه استاد علاوه بر داشتن صلاحیت

علمی و رعایت جهات معنوی و اخلاقی پس از سه سال تدریس (به میزان تدریس اساتید تمام‌وقت) با لحاظ امور ذیل صورت خواهد گرفت:

الف) تدریس موفق؛

ب) شاگردپروری؛

ج) ارائه مقاله یا کتاب علمی؛

د) ابداع شیوه‌ای نو در تدریس یا هندسهٔ هریک از علوم اسلامی به نحوی که ضمن حفظ اصول و نقاط قوت آموزش‌های حوزوی، تأثیر شایانی در پیشبرد آموزش حوزه داشته باشد.

ماده ۱۴) در صورتی که استاد با وجود دارا بودن صلاحیت ارتقای رتبه، باز هم به تدریس سطوح پایین‌تر اشتغال داشته باشد، حکم تدریس سطح بالاتر برای او صادر می‌شود.

ماده ۱۵) وظایف اساتید عبارت است از:

۱. انجام وظایف محوله و تدریس براساس متون درسی و سرفصل‌های مصوب؛
۲. ارشاد و تربیت اخلاقی و معنوی طلاب؛
۳. اعلام نظر در خصوص متون درسی و سرفصل‌های مصوب؛
۴. طراحی سؤالات و تصحیح اوراق؛
۵. اخذ امتحان از طلاب در صورت لزوم؛
۶. شرکت در دوره‌های آموزشی اساتید در صورت لزوم؛

۷. مشارکت و حضور فعال در گروه آموزشی؛

۸. ارائه مشاوره علمی به طلاب؛

۹. راهنمایی و ارزیابی تحقیقات درسی طلاب.

ماده ۱۶) برای ارتقای کیفی تدریس اساتید و ارج گذاری

بر زحمات آنان و بهره‌وری طلاب از افراد صالح، معاونت آموزش و امور حوزه‌ها موظف است خدمات زیر را ارائه نماید:

الف) تشکیل گروه‌های علمی در زمینه‌های علوم مختلف اسلامی برای آشنایی بیشتر اساتید آن رشته با یکدیگر و استفاده از نظرات و تجربیات یکدیگر؛
ب) تهیه و ارسال کتب مورد نیاز و تقویت‌کننده بنیه علمی اساتید؛

ج) پیگیری امور اداری اساتید در مرکز مدیریت به منظور جلوگیری از اتلاف وقت استاد؛

د) پرداخت کمک‌ها و مزایایی که ممکن است به اساتید محترم تعلق گیرد برابر مقررات مربوطه؛

ه) تهیه امکانات مورد نیاز برای محل تدریس اساتید؛

و) اتخاذ تدابیری در جهت فراهم کردن تدریس برای همه افراد صالح در مدارس تحت پوشش یا دروس آزاد حوزه و شکستن انحصار تدریس در افراد خاص. مدیریت حوزه باید به این قسمت اهتمام داشته و نتیجه آن را هر سال به شورای عالی اعلام نماید.

ماده ۱۷) نحوه احراز صلاحیت‌های علمی و ارزیابی

عملکرد اساتید براساس دستورالعملی خواهد بود که توسط معاونت آموزش و امور حوزه‌های علمیه تهیه شده و به تأیید مدیر حوزه‌های علمیه می‌رسد.

ماده ۱۸) هر گاه فردی به هر دلیل صلاحیت‌های عمومی و علمی لازم جهت تدریس را از دست دهد، پس از بررسی توسط مرجع صادرکننده مجوز تدریس، موضوع این آیین‌نامه، مجوز تدریس وی ابطال می‌گردد.

ماده ۱۹) حق الزحمه اساتید براساس دستورالعملی که توسط معاونت آموزش و امور حوزه‌های علمیه تهیه شده و به تأیید مدیر حوزه‌های علمیه می‌رسد، خواهد بود که در سقف بودجه‌های مصوب هر ساله مبلغ حق التدریس تعیین و پرداخت می‌شود.

ماده ۲۰) دستورالعمل اجرایی این آیین‌نامه توسط معاونت آموزش و امور حوزه‌های علمیه تهیه شده و به تصویب مدیر حوزه‌های علمیه رسانده می‌شود و به اطلاع شورای عالی خواهد رسید.

ماده ۲۱) این آیین‌نامه در ۲۱ ماده و ۱۳ تبصره در تاریخ ۱۳۹۳/۶/۱۴ به تصویب شورای عالی حوزه‌های علمیه رسید و بر این اساس مصوبات ۵۶۱، ۶۵۰ و ۸۸۴، ملغی می‌گردد.

۲. دستورالعمل اجرایی جذب و گزینش اساتید دروس خارج غیر فقه و اصول

مقدمه

به منظور فراهم‌شدن زمینه توسعه و رشد علوم اسلامی و در راستای ارتقای سطح علمی دروس غیر فقه و اصول، آیین‌نامه اجرایی مصوبه ۹۴۴ شورای عالی در بخش جذب و گزینش اساتید دروس خارج غیر فقه و اصول^۱ به شرح ذیل تدوین گردیده است؛

ماده ۱) تعاریف:

درس خارج غیر فقه و اصول: عالی‌ترین سطح درسی حوزوی است که مباحث یکی از علوم اسلامی به شیوه استدلالی و استنباطی با استناد به منابع معتبر، ارائه می‌شود.^۲

استاد درس خارج غیر فقه و اصول: روحانی فاضل و صاحب‌نظری است که از توانایی لازم برای استنباط

۱. تفسیر قرآن، کلام اسلامی، شیعه‌شناسی، تاریخ اسلام، هنر اسلامی
.....

۲. تعاریف گرفته‌شده از تعاریف درس و استاد خارج مندرج در آیین‌نامه اجرایی مصوب مدیر محترم حوزه‌های علمیه به شماره ۳/۳۶۲۳۲ مورخ ۹۴/۱۱/۳ و شماره ۱۳/۱۸۱۲۵ مورخ ۹۵/۶/۱۱ است.

احکام و معارف اسلامی از منابع معتبر اسلامی برخوردار بوده و توانایی آموزش یکی از موضوعات علوم اسلامی را به روش استدلالی و استنباطی به طلاب دارد و دارای شرایط مندرج در مصوبه ۹۴۴ شورای عالی حوزه‌های علمیه است.

ماده ۲) دروس خارج غیر فقه و اصول در موضوعاتی برگزار می‌شود که از حوزه‌های دانشی مصوب در درختواره رشته‌های حوزوی باشد و حداقل یک دوره از رشته در سطح ۳ آن، اجرا شده باشد.

ماده ۳) شاخص‌های هر یک از دروس خارج غیر فقه و اصول در کارگروهی متشکل از اعضای ذیل که توسط معاونت آموزش تشکیل می‌شود تعیین می‌گردد:

الف) دو نفر استاد صاحب‌نظر در موضوع مربوطه به انتخاب معاونت آموزش؛

ب) دو نفر پژوهشگر صاحب‌نظر در موضوع مربوطه به انتخاب معاونت پژوهش؛

ج) گروه علمی سطح ۴ مرکز تخصصی مربوطه.

ماده ۴) شرایط اساتید دروس خارج غیر فقه و اصول:

الف) برخورداری از شرایط عمومی مندرج در مصوبه ۹۴۴ شورای عالی (ماده ۵)؛

ب) گذراندن حداقل ۶ سال درس خارج فقه و ۶ سال درس خارج اصول؛

ج) تدریس هر یک از دروس خارج فقه و اصول حداقل به

مدت ۲ سال در مدرسه‌های رسمی حوزه علمیه قم و یا
تدریس ۲ سال در حوزه‌های علمیه شهرستان‌ها با مجوز
تدریس درس خارج؛

تبصره ۴) نسبت به افرادی که فارغ‌التحصیل سطح ۴
رشته تخصصی مربوطه می‌باشند یا دارای تألیف کتاب
(حداقل یک‌صد صفحه) قابل قبول (در سطح پژوهشی)
یا ۴ مقاله علمی پژوهشی یا ۸ مقاله علمی ترویجی
مرتبط هستند، تدریس ۲ سال درس خارج لازم نیست.
(د) برخوردار از حداقل ۱۰ سال سابقه تدریس که حداقل ۷
سال آن دروس مرتبط در مراکز تخصصی سطح ۳ یا ۴ و مراکز
آموزشی معتبر هم سطح ۳ و ۴ حوزه یا تدریس دروس مرتبط
سطوح عالی در مدرسه‌های رسمی حوزه و ۳ سال آن تدریس
دروس فقه و اصول (پایه ۴ تا ۱۰) باشد؛

تبصره ۱ا) تألیف و چاپ حداقل هر کتاب (پنج‌جاه
صفحه‌ای) در سطح پژوهشی یا چاپ دو مقاله علمی
پژوهشی یا چهار مقاله علمی ترویجی در موضوع مرتبط،
جایگزین یک سال سابقه تدریس می‌شود.

تبصره ۲) تدریس حداقل یک‌صد ساعت، یک سال
تحصیلی محسوب می‌شود.

ه) برخوردار از توانایی و صلاحیت علمی لازم.

ماده ۵) احراز صلاحیت علمی داوطلبان تدریس
توسط هیئت سه نفره ارزیاب که به شرح ذیل انتخاب
می‌شوند، انجام می‌پذیرد.

۱. هیئت سه نفره از اساتید حوزه علمیه قم یا مراکز تخصصی متناسب با موضوع مربوطه، توسط معاونت آموزش پیشنهاد و به تأیید مدیر حوزه‌های علمیه رسانده می‌شود.

۲. لازم است داوطلبان تدریس دروس خارج غیر فقه و اصول، سرفصل و مطالب درس مربوطه را که برای یک سال تحصیلی در نظر گرفته‌اند از قبل به هیئت ارزیاب ارائه نموده و در جلسه مصاحبه علمی به صورت حضوری از آن دفاع نمایند.

۳. هیئت ارزیاب براساس تطبیق سرفصل‌ها و مطالب درس مربوطه که داوطلب ارائه نموده با شاخص‌های مصوب (موضوع ماده ۳ یادشده) و مصاحبه حضوری و سوابق علمی و تدریس داوطلب، نظر خود را صادر می‌نماید.

۴. در صورت تأیید هیئت ارزیاب، مجوز موقت تدریس به مدت یک سال توسط معاونت آموزش صادر می‌شود و پس از ارزیابی عملکرد، در پایان سال، مجوز تدریس برای مدت سه سال صادر می‌گردد و در صورت عدم موفقیت در ارزیابی، حداکثر به مدت یک سال دیگر مجوز موقت تدریس تمدید می‌شود.

ماده ۶) طلابی که پایه ۱ تا ۱۰ را به اتمام رسانده‌اند مجازند در دروس خارج غیر فقه و اصول، شرکت نمایند و در پایان هر سال تحصیلی در مصاحبه آن درس شرکت نموده و از مزایا، نظیر اخذ موضوع پایان نامه سطح ۴ و غیره برابر آیین‌نامه مربوطه بهره‌مند شوند.

ماده ۷) آیین‌نامه در ۷ ماده و ۳ تبصره به تأیید مدیر محترم حوزه‌های علمیه رسید و ملحق به آیین‌نامه اجرایی مصوبه ۹۴۴ شورای عالی می‌شود که به شماره ۱۳/۳۵۷۶۲ مورخ ۹۷/۸/۲۱ به تأیید مدیر محترم حوزه‌های علمیه (دامت برکاته) رسیده است و سایر اقدامات مرتبط با اساتید دروس خارج غیر فقه و اصول، برابر ضوابط مندرج در آیین‌نامه یادشده انجام می‌پذیرد.

۳. آیین‌نامه مراحل پذیرش و گزینش

کادر علمی و مدیریتی واحدهای آموزشی توسط

مدیریت‌های استانی

مراحل جذب و گزینش و تشکیل پرونده برای کادر علمی - مدیریتی واحدهای آموزشی از تاریخ ۱۳۹۰/۱۱/۱ از طریق مدیریت‌های استانی به شرح ذیل انجام می‌پذیرد.

مراحل پذیرش به ترتیب به شرح ذیل است:

الف) معرفی فرد توسط مدرسه به معاونت امور واحدهای آموزشی مدیریت استان؛

ب) تکمیل فرم پذیرش (فرم شماره ۱) و اخذ مدارک لازم و احراز شرایط اولیه توسط معاونت امور واحدهای آموزشی مدیریت استان براساس آیین‌نامه مدیریت مدارس علمیه (مصوب شورای عالی)، جدول سازمانی واحدهای آموزشی و بخش‌نامه‌های صادره از معاونت امور حوزه‌های علمیه؛
ج) تأیید اولیه توسط مدیر استان و دستور به انجام مراحل بعدی؛

(د) انجام مراحل مصاحبه و ارزیابی برای احراز توانمندی فرد
به شرح ذیل:

- مصاحبه داوطلبان مدیریت توسط مدیر استان،
معاون امور واحدهای آموزشی و یک نفر دیگر از معاونان
مدیریت استان با انتخاب مدیر استان. (فرم شماره ۲)
- مصاحبه از داوطلبان تدریس توسط معاون امور
واحدهای آموزشی و معاون آموزش مدیریت استان. (فرم
شماره ۳)

- مصاحبه داوطلبان معاونت‌های مدارس توسط
معاون امور واحدهای آموزشی و معاون مربوطه از مدیریت
استان حسب مورد. (فرم شماره ۴)
ارزیابی علمی مدیران و اساتید و ارزیابی تخصصی
معاونین واحدهای آموزشی:

الف) داوطلبان مدیریت و تدریس جهت تأیید صلاحیت
تدریس و تعیین پایه حکم تدریس توسط معاونت امور
واحدهای آموزشی به معاونت آموزش مدیریت استان معرفی
می‌شوند.

تبصره ۱) بدیهی است تا زمانی که اختیارات لازم در
مصاحبه علمی به مدیریت‌های استانی واگذار نشده،
معاونت آموزش مدیریت استان از طریق معاونت آموزش
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، مراحل ارزیابی علمی را
انجام می‌دهد.

تبصره ۲) اساتید دروس غیر حوزوی دوره کوتاه مدت

سفیران، دارا بودن مدرک کارشناسی ارشد در گرایش مربوطه با حداقل یک سال سابقه تدریس در رشته مربوطه کفایت می‌نماید، لکن احراز تدریس مطلوب به عهده مدرسه با نظارت معاونت آموزش مدیریت استان می‌باشد.

ب) داوطلبان معاونت‌های مدارس به معاونت مربوطه در مدیریت استان حسب مورد معرفی می‌شوند.

بدیهی است معاونت‌های مربوطه با هماهنگی و اختیارات منعکس شده از سوی معاونت‌های ستادی خود در مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، اقدام لازم را انجام می‌دهند.

پس از احراز توانمندی فرد، معاونت امور واحدهای آموزشی از قسمت آمار و بررسی مدیریت استان، صلاحیت عمومی فرد را استعلام می‌نماید.

بدیهی است قسمت آمار و بررسی مدیریت استان، براساس شرح وظایف تعیین شده توسط معاونت آمار و بررسی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، اقدام لازم را انجام می‌دهد.

پس از اخذ پاسخ کتبی مثبت در ماده ۴، ۵ و ۶ یادشده، معاونت امور واحدهای آموزشی به شرح ذیل اقدام می‌نماید.

الف) در داوطلبان مدیریت، نتایج طی فرم شماره ۵ به معاونت امور حوزه‌های علمیه ارسال می‌گردد و پس از تأیید

معاونت امور حوزه‌های علمیه، معاونت امور واحدهای آموزشی مدیریت استان، حکم مدیر را به امضای مدیر استان می‌رساند و پس از ابلاغ به مدرسه علمیه مربوطه، رونوشت آن را به معاونت‌های مدیریت استان و معاونت امور حوزه‌های علمیه مرکز ارسال می‌نماید.

ب) در معاونت‌های مدارس با امضای مدیر استان، مراتب به مدیر مدرسه برای صدور احکام مربوطه ابلاغ و رونوشت آن به معاونت‌های مدیریت استان و به معاونت مربوطه در مرکز مدیریت ارسال شود.

تبصره ۱) مراتب، به معاونت امور حوزه‌های علمیه مرکز مدیریت برابر فرم شماره ۶ اعلام گردد.

تبصره ۲) در مدارس علمیه‌ای که مدیر مدرسه فاقد حکم است، احکام معاونان توسط معاونت مربوطه در مدیریت استان امضا می‌شود.

ج) در اساتید، مراتب با امضای مدیر استان جهت اقدام لازم به مدیر مدرسه اعلام و رونوشت آن به معاونت‌های ذی‌ربط مدیریت استان ارسال می‌شود و نتیجه برابر فرم شماره ۷ به معاونت امور حوزه‌های علمیه مرکز اعلام شود.

سازمان نفقات واحدهای آموزشی:

الف) نسبت به کادر مدیریتی (معاونت‌ها) با توجه به محدودیت اعتبارات مصوب در هر سال، سال تحصیلی ۹۰-۹۱ براساس آیین‌نامه مدیریت مدارس نسبت به جذب معاونان اقدام شود و در مدارس بزرگ قبل از جذب همکار

برای معاونان واحدهای آموزشی، لازم است از قبل با معاونت امور حوزه‌های علمیه هماهنگی لازم انجام پذیرد.

(ب) نسبت به اساتید برای هر پایه درسی یک استاد تمام وقت یا دو استاد نیمه وقت منظور گردد.

پس از پذیرش فرد، فرم وضعیت اشتغال (فرم شماره ۸) تکمیل و به معاونت امور حوزه‌های علمیه مرکز مدیریت ارسال شود.

تشکیل پرونده در معاونت امور واحدهای آموزشی مدیریت استان انجام می‌گیرد. مدارک مورد نیاز پرونده به شرح ذیل است:

۱. تصویر صفحه اول شناسنامه (در صورتی که شناسنامه دارای

توضیحات است تصویر صفحه توضیحات نیز لازم است)؛

۲. تصویر کارت ملی؛

۳. سه قطعه عکس؛

۴. تکمیل فرم پذیرش (فرم شماره ۱)؛

۵. تصویر آخرین مدرک تحصیلی حوزوی برای حوزویان

و تصویر آخرین مدرک دانشگاهی برای غیر حوزویان.

(تصویر مدرک پس از تطبیق با اصل و ممهور شدن به مهر

برابر با اصل در پرونده درج شود)؛

۶. گواهی مصاحبه علمی (تعیین پایه تدریس)؛

۷. فرم مصاحبه و ارزیابی احراز صلاحیت و توانایی (فرم

شماره ۲ تا ۴)؛

۸. نامه تأیید صلاحیت از معاونت آمار و بررسی؛

شورای عالی
حوزه‌های علمیه
مرکز مدیریت
حوزه‌های علمیه

۹. تکمیل فرم وضعیت اشتغال (فرم شماره ۸)؛

۱۰. فرم گزارش کار (فرم شماره ۹)؛

۱۱. تصویر احکام صادره.

۴. دستور العمل اجرایی ساماندهی اساتید دروس اخلاق

(برنامه آموزشی مصوب سطح یک دوره بلندمدت
و سطح دو سفیران هدایت)

مقدمه

در راستای ارتقای سطح تربیتی و اخلاقی طلاب حوزه‌های علمیه، دستورالعمل اجرایی مصوبه ۹۴۴ شورای عالی درباره ساماندهی اساتید دروس اخلاق (دروس مصوب برنامه آموزشی حوزه) توسط معاونت آموزش حوزه‌های علمیه با مشورت معاونت تهذیب به شرح زیر تدوین و به تأیید مدیر محترم حوزه‌های علمیه رسید.

ماده ۱۵) شرایط اساتید دروس رسمی اخلاق سطح یک دوره‌های بلندمدت و سطح دو سفیران هدایت:

۱. برخوردار از شرایط عمومی مندرج در آیین‌نامه جذب، پذیرش و ساماندهی اساتید حوزه‌های علمیه «مصوبه ۹۴۴ شورای عالی».^۱

۱. ماده ۵ مصوبه ۹۴۴ شورای عالی: اساتید حوزه‌های علمیه باید دارای صلاحیت‌های ذیل باشند:
الف) برخورداری از تقوا و صلاحیت اخلاقی لازم برای تدریس؛

۲. برخوردار از شرایط اختصاصی زیر:

- (الف) اتمام پایه ده کتبی و شفاهی با معدل ارتقایی؛
- (ب) حسن سابقه، رفتار و اخلاق عملی؛
- (ج) توانمندی لازم در ارائه مباحث اخلاقی و قدرت معنوی تأثیرگذار بر طلاب؛
- د: داشتن حداقل سی سال؛
- ه: کسب امتیاز لازم در مصاحبه عمومی و مصاحبه احراز توان علمی و عملی؛
- و: برخوردار از یکی از سوابق زیر:
- تدریس موفق دروس حوزوی با مجوز تدریس، حداقل به مدت دو سال؛
 - تدریس دروس اخلاق در مراکز و مدارس معتبر، حداقل به مدت دو سال؛
 - تألیف یک کتاب حداقل پنجاه صفحه‌ای علمی دربارهٔ امور تربیتی و اخلاقی؛
 - داشتن دو مقاله علمی پژوهشی دربارهٔ امور تربیتی و اخلاقی.

(ب) التزام عملی به نظام مقدس جمهوری اسلامی؛

(ج) عدم گرایش به باند‌ها و گروه‌های منحرف؛

(د) سلامت فکری و اعتقادی؛

(ه) تلبس به لباس مقدس روحانیت؛

(و) قدرت تفهیم و انتقال مطلب؛

(ز) برخوردار از صلاحیت علمی؛

(ح) تسلط لازم بر ماده درسی مورد نظر؛

(ط) توانایی جسمی و روحی لازم برای تدریس؛

(ی) تأهل.

ماده ۲) شرایط اساتید ارزیاب داوطلبان تدریس

دروس اخلاق:

۱. اشتها به فضل و اخلاق؛
۲. داشتن حداقل چهل سال؛
۳. تلبس دائم به لباس مقدس روحانیت؛
۴. سلامت فکری و اعتقادی؛
۵. توانمندی جسمی، مهارتی و رفتاری لازم؛
۶. اتمام سطح؛
۷. شرکت در درس خارج فقه و اصول حداقل به مدت چهار سال یا دارا بودن مدرک سطح ۴ ترجیحاً در رشته امور تربیتی و اخلاقی از مراکز معتبر؛
۸. سابقه تدریس درس اخلاق حداقل به مدت سه سال.

ماده ۳) برابر مصوبه ۹۴۴ شورای عالی حوزه‌های علمیه

و آیین‌نامه‌های اجرایی مصوب مربوطه، مراحل پذیرش و گزینش داوطلبان تدریس دروس اخلاق با مدیریت و نظارت معاونت آموزش حوزه‌های علمیه به شرح زیر انجام می‌پذیرد:

ماده ۴) شرح اقدامات مدارس علمیه:

۱. انتخاب استاد توسط گروه علمی تربیتی و معرفی وی توسط مدرسه به مدیریت استان یا مرکز امور واحدهای آموزشی قم، برای انجام مراحل جذب و گزینش. (با توجه به شرایط و ضوابط تعیین شده)؛

تبصره) در صورتی که مدرسه حد نصاب لازم برای تشکیل

گروه علمی تربیتی را نداشته باشد، برابر آیین‌نامه گروه‌های علمی تربیتی، شورای مدرسه عهده‌دار وظایف گروه‌های علمی تربیتی است.

۲. به‌کارگیری استاد برابر برنامه آموزشی مصوب پس از تأیید نهایی و اختصاص کد استادی؛

۳. اعمال نظارت‌های لازم و ارزیابی عملکرد، برابر ضوابط؛

۴. معرفی به کارگاه‌های دانش‌افزایی برابر آیین‌نامه آن.

ماده ۵) شرح اقدامات مدیریت‌های استانی و مرکز امور

واحدهای آموزشی قم:

۱. برآورد اساتید اخلاق مورد نیاز مدارس علمیه براساس

برنامه‌های آموزشی مصوب؛

۲. شناسایی و انجام اقدامات لازم برای جذب افراد واجد شرایط؛

۳. احراز شرایط عمومی داوطلبان تدریس دروس اخلاق؛

۴. انجام مصاحبه عمومی داوطلبان توسط معاونان تهذیب و

آموزش مدیریت‌های استانی و در مدارس قم توسط مدیران و

معاونان تهذیب مدارس؛

۵. برگزاری مصاحبه احراز صلاحیت علمی و عملی داوطلبان

تدریس درس اخلاق برابر ضوابط تعیین شده.

۶. استعلام از مرکز امور صیانتی؛

۷. معرفی استاد به معاونت آموزش حوزه‌های علمیه براساس

فرم مربوطه جهت صدور کد استادی. (پس از انجام مراحل

بالا و تأیید مرکز امور صیانتی)؛

۸. دریافت و ابلاغ کد استادی به مدرسه و استاد؛

۹. ارزیابی و نظارت بر عملکرد اساتید برابر دستورالعمل و شاخص‌های مربوطه؛

۱۰. برگزاری کارگاه‌های دانش‌افزایی اساتید اخلاق براساس سرفصل‌های مصوب و برآورد اعتبار و بودجه سالانه مورد نیاز.

ماده ۶) شرح اقدامات معاونت تهذیب و تربیت

«ستاد»

۱. پیشنهاد اساتید ارزیاب توان علمی و عملی داوطلبان تدریس دروس اخلاق، براساس شرایط مندرج در ماده ۲ به معاونت آموزش حوزه‌های علمیه؛

۲. پشتیبانی و حمایت از مدیریت‌های استانی و مرکز امور واحدهای آموزشی قم در شناسایی اساتید واجد شرایط؛

۳. پی‌گیری تکمیل اساتید اخلاق مورد نیاز از طریق مدیریت‌های استانی و مرکز امور واحدهای آموزشی قم؛

۴. نظارت عالی بر ارزیابی عملکرد اساتید اخلاق و همکاری با معاونت آموزش حوزه‌های علمیه در راستای برنامه‌ریزی لازم جهت رفع ضعف‌ها و تقویت و تشویق اساتید.

تبصره) رونوشت فرم ارزیابی عملکرد اساتید (بخش امور اخلاقی و تربیتی فرم) توسط معاونان تهذیب مدارس علمیه به معاونت تهذیب مدیریت استان و در مدارس علمیه قم از طریق مرکز امور واحدهای آموزشی قم به معاونت تهذیب ستاد ارائه می‌شود.

۵. پیشنهاد اساتید کارگاه‌های دانش‌افزایی اساتید اخلاق برابر شرایط زیر به معاونت آموزش حوزه‌های علمیه:

الف) برخوردار از شرایط عمومی مندرج در مصوبه
۹۴۴ شورای عالی؛

ب) برخوردار از یکی از سوابق زیر:

۱. استاد دروس اخلاق یا امور تربیتی در مرکز تربیت مدرس
یا مراکز تخصصی حوزه با سابقه حداقل سه سال تدریس
موفق.

۲. سه دوره تدریس دروس اخلاقی یا امور تربیتی در مراکز
معتبر و برخوردار از سبک و روش تدریس موفق.

۳. دارای تألیف حداقل یک کتاب پنجاه صفحه‌ای علمی یا
دو مقاله علمی پژوهشی با متدهای جدید در موضوع اخلاق
و مباحث تربیتی.

۴. برگزاری سه دوره کارگاه دانش‌افزایی درباره اخلاق و
مباحث تربیتی.

ماده ۷) شرح اقدامات معاونت آموزش:

۱. تأیید نهایی و معرفی اساتید ارزیاب داوطلبان تدریس و
اساتید کارگاه‌های دانش‌افزایی اساتید اخلاق به مدیریت‌های
استانی و مراکز امور واحدهای آموزشی قم؛

۲. صدور کد استادی پس از بررسی و احراز شرایط، برای
اساتید اخلاقی که مراحل جذب و گزینش آن‌ها توسط
مدیریت‌های استانی یا مراکز امور واحدهای آموزشی قم
انجام گرفته است؛

۳. ابلاغ کد استادی به مدیریت‌های استانی و مراکز امور
واحدهای آموزشی قم و معاونت تهذیب حسب مورد؛

۷-۴. تهیه سرفصل‌های کارگاه‌های دانش‌افزایی با مشورت معاونت تهذیب؛

۵. تهیه شاخص‌های زیر با مشورت معاونت تهذیب:

الف) مصاحبه عمومی داوطلبان؛

ب) مصاحبه احراز توانایی علمی و عملی داوطلبان؛

ج) ارزیابی عملکرد اساتید اخلاق؛

د: ارزیابی کارگاه‌های دانش‌افزایی؛

هـ) ارزیابی عملکرد اساتید ارزیاب توان علمی و عملی داوطلبان تدریس.

۶. دریافت گزارش ارزیابی‌های انجام‌گرفته و کارگاه‌های

دانش‌افزایی برای بررسی‌های لازم و درج در پرونده اساتید.

آیین‌نامه در یک مقدمه، ۷ ماده و ۲ تبصره به تأیید مدیر محترم حوزه‌های علمیه (دامت‌برکاته) رسید.

۵. دستور العمل اجرایی جذب اساتید

مقدمه

به منظور تبیین و تثبیت جایگاه اساتید به عنوان شخصیت‌های علمی - معنوی و تأثیرگذار در حوزه‌های علمیه و ساماندهی امور اساتید، آیین‌نامه جذب، پذیرش و ساماندهی اساتید حوزه‌های علمیه، به شرح ذیل تصویب شد:

ماده ۱) هدف از ساماندهی امور اساتید عبارت است از:

۱. زمینه‌سازی جهت استفاده بهینه از توانایی‌ها و استعداد های
طلاب و فضلا؛

۲. قانونمند کردن جایگاه استادی؛

۳. فراهم کردن زمینه نظام‌مند سنت استادپروری از میان
طلاب جوان و مستعد با حفظ ضرورت توجه خاص به
تقویت پایه تحصیلی و تربیتی طلاب.

ماده ۲) استاد حوزه علمیه روحانی فاضلی است
که برخوردار از توانایی لازم برای تعلیم و تربیت طلاب
علوم دینی در یکی از علوم مورد نیاز حوزه‌های علمیه
می باشد.

ماده ۳) اصول ساماندهی امور اساتید عبارت‌اند از:^۱

۱. حفظ و تقویت جایگاه استاد، به عنوان شخصیت جامع کمالات معنوی و علمی و تأثیرگذار در تعلیم و تربیت طلاب؛
۲. استفاده از اساتید مجرب توانمند با توجه به اهمیت سطح یک، به عنوان پایه تحصیلی طلاب؛
۳. حفظ و تقویت سنت استادپروری از میان طلاب جوان و مستعد؛

۴. ایجاد زمینه حضور و استفاده حداکثری اساتید در مدارس؛
۵. ایفای نقش مؤثر مدیریت مدرسه (نه صرفاً مدیر)، در جذب، به‌کارگیری، ارزیابی اساتید و تغییر ایشان؛
۶. پرهیز از هرگونه افراط و تفریط در گزینش اساتید و احترام به اختلاف انظار و سلیقه‌های اساتید، به شرط اعتقاد و التزام به اصول و مبانی اعتقادی و سیاسی نظام؛
۷. متنوع و منعطف بودن نحوه به‌کارگیری اساتید در مدارس؛
۸. تمام وقت بودن حداکثر ۶۰ درصد اساتید مدرسه؛

- تبصره)** در مناطق خاص و محروم با تشخیص مدیر مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، به‌کارگیری بیش از ۶۰ درصد استاد تمام وقت بلامانع است.
۹. ارزیابی عملکرد اساتید، توسط مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و با مشارکت مدیریت مدرسه؛

۱۰. ارتقای رتبه اساتید، براساس رشد تحصیلی و علمی و

۱. ماده ۳ مأخوذ از مصوبه ۶۵۰ شورای عالی می‌باشد که به جهت تجمیع مصوبات با موضوع واحد، در این مصوبه مذکور شده و بر این اساس مصوبه ۶۵۰ ملغی می‌گردد.

مهارتی، نه براساس تدریس در مقاطع تحصیلی حوزه؛

۱۱. متناسب بودن حقوق اساتید با شئون حوزه؛

۱۲. سهیم بودن مدیریت مدرسه در تأمین حقوق اساتید.

ماده ۴) اقسام اساتید حوزه‌های علمیه عبارت‌اند

از:

۱. استاد تمام وقت: به اساتیدی گفته می‌شود که به صورت قرارداد تمام وقت، به مدت یک تا سه سال جذب و به کارگیری می‌شوند و دارای موظفی حضور و تدریس تمام وقت می‌باشند.

تبصره) اساتید تمام وقت پس از یک سال مورد ارزیابی قرار گرفته و در صورت تأیید، همکاری آنان تا پایان مدت قرارداد ادامه می‌یابد.

۲. استاد نیمه وقت: به اساتیدی گفته می‌شود که به صورت قرارداد نیمه وقت، به مدت یک سال جذب و به کارگیری می‌شوند و دارای موظفی حضور و تدریس به صورت نیمه وقت می‌باشند.

۳. استاد حق التدریس: به اساتیدی گفته می‌شود که برای تدریس یک نیم سال و یا یک سال تحصیلی به صورت قرارداد حق التدریس جذب شده و به کار گرفته می‌شوند. حضور و تدریس این اساتید کمتر از اساتید نیمه وقت خواهد بود.

۴. استاد معین: طلبه مذهب و ممتازی که پایه ۱ تا ۴ را به اتمام رسانده و اشتغال به تحصیل در پایه ۵ یا ۶ دارد و

با احراز شرایط مندرج در این آیین‌نامه جهت تدریس به صورت ساعتی در پایه ۱ تا ۳ در محل تحصیل، به‌کارگیری می‌شود.

ماده ۵) اساتید حوزه‌های علمیه باید دارای صلاحیت‌های ذیل باشند:

۱. برخورداری از تقوا و صلاحیت اخلاقی لازم برای تدریس؛
۲. التزام عملی به نظام مقدس جمهوری اسلامی؛
۳. عدم گرایش به باندها و گروه‌های منحرف؛
۴. سلامت فکری و اعتقادی؛
۵. تلبس به لباس مقدس روحانیت؛
۶. قدرت تفهیم و انتقال مطلب؛
۷. برخورداری از صلاحیت علمی؛
۸. تسلط لازم بر ماده درسی مورد نظر؛
۹. توانایی جسمی و روحی لازم برای تدریس.

تبصره ۱) شرط تلبس برای اساتید دروس تخصصی غیرحوزوی لازم نمی‌باشد.^۱

تبصره ۲) نحوه احراز صلاحیت‌های موضوع بندهای «الف» تا «هـ» توسط معاونت آمار و بررسی و براساس دستورالعملی خواهد بود که توسط معاونت مذکور تهیه شده و به تأیید مدیر حوزه‌های علمیه خواهد رسید.

ماده ۶) شرایط اختصاصی اساتید عبارت‌اند از:

۱. مانند برخی از دروس تخصصی سفیران هدایت و مراکز تخصصی.

۱. استاد مقدمات: قبول‌شدن در پایه ششم با نمره ارتقایی برای تدریس پایه‌های اول تا سوم (در دوره‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت)؛

۲. استاد سطح ۱: قبول‌شدن در پایه دهم با نمره ارتقایی برای تدریس پایه‌های چهارم تا ششم (در دوره‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت)؛

تبصره) فارغ‌التحصیلان سطح ۳ دوره‌های کوتاه‌مدت، می‌توانند در مدارس سطح ۲ دوره‌های کوتاه‌مدت تدریس کنند.

۳. استاد سطح ۲: اتمام پایه ده کتبی و شفاهی با نمره ارتقایی و گذراندن چهار سال درس خارج فقه و اصول برای تدریس پایه‌های هفتم تا نهم و سطح ۳ دوره‌های کوتاه‌مدت؛

۴. استاد سطح ۳: اتمام پایه ده کتبی و شفاهی با نمره ارتقایی و گذراندن شش سال درس خارج برای تدریس پایه دهم؛

۵. استاد درس خارج: گذراندن حداقل پانزده سال درس خارج و تحقیقات موفق در این سطح برای تدریس خارج فقه و اصول.

تبصره) سابقه تدریس برای اساتید موضوع بندهای «ب، ج، د، ه» براساس دستورالعمل اجرایی این آیین‌نامه خواهد بود.

۶. استاد معین:

الف) اتمام پایه‌های اول تا چهارم؛

ب) کسب رتبه ممتازی براساس آیین‌نامه مصوب

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛

(ج) تأیید شورای واحد آموزشی محل تدریس؛

(د) قبولی در مصاحبه علمی معاونت آموزش و امور حوزه‌ها؛

(ه) دارا بودن صلاحیت‌های عمومی به استثنای تلبس به لباس مقدس روحانیت.

تبصره ۱) استثنای یادشده در بند «۵»، تا اتمام پایه ششم می‌باشد.

تبصره ۲) حداکثر بیست درصد از دروس پایه ۱ و ۲ هر واحد آموزشی توسط اساتید موضوع این ماده تدریس می‌شود.

تبصره ۳) اساتید موضوع این ماده حداکثر دو درس از دروس صرف، نحو و بلاغت را می‌توانند تدریس کنند.

ماده ۷) اساتیدی که دارای مدارک تحصیلی (گواهی اتمام پایه مورد نیاز با مدرک علمی) نمی‌باشند، ولی دارای تحصیلات لازم برای تدریس در سطوح مختلف حوزوی می‌باشند، سطح تدریس آنان متناسب با تحصیلات‌شان در معاونت آموزش حوزه‌های مرکز مدیریت براساس دستورالعمل مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه احراز می‌گردد.

ماده ۸) احراز صلاحیت علمی اساتید دروس پایه ۱ تا ۱۰ در مدارس (بلندمدت و کوتاه‌مدت) و دروس فقه و اصول در مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی توسط

معاونت آموزش و امور حوزه‌های علمیه به یکی از طرق
زیر انجام خواهد شد:

۱. امتحان شفاهی؛

۲. ارزیابی نوار تدریس؛

۳. گواهی سه نفر از اساتید شناخته‌شده و مورد تأیید بر
صلاحیت تدریس استاد؛

۴. معرفی مجمع عالی حکمت اسلامی در خصوص اساتید
دروس فلسفه.^۱

تبصره ۱) امتحان شفاهی هر یک از علوم حوزوی توسط
حداقل دو نفر از اساتید مورد تأیید آن رشته علمی انجام
خواهد شد.

تبصره ۲) حداقل نمره قبولی امتحان شفاهی ۱۴
می‌باشد که با معدل نظر ممتحنان مشخص می‌گردد.

ماده ۹) احراز صلاحیت‌های اساتید دروس خارج فقه و
اصول، توسط هیئتی مرکب از سه نفر از اساتید و فضایی
حوزه که دارای شرایط ذیل هستند، صورت می‌گیرد:

۱. تقوا و صلاحیت اخلاقی؛

۲. صلاحیت علمی؛

۳. مقبولیت عمومی در حوزه.

تبصره ۱) اعضای هیئت مذکور با پیشنهاد معاونت
آموزش و امور حوزه‌های علمیه توسط مدیر مرکز

۱. بند «د»، مأخوذ از مصوبه ۸۸۴ شورای عالی می‌باشد، که به جهت
تجميع مصوبات با موضوع واحد، در این مصوبه ذکر شده و بر این
اساس مصوبه ۸۸۴ ملغی می‌گردد.

مدیریت حوزه‌های علمیه به شورای عالی حوزه‌های علمیه معرفی و پس از تأیید توسط مدیر مذکور منصوب می‌شوند.

تبصره ۲) دستورالعمل نحوه فعالیت هیئت مذکور توسط مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه تدوین شده و به اطلاع شورای عالی خواهد رسید.

ماده ۱۰) احراز صلاحیت علمی اساتیدی که دروسی غیر از فقه و اصول را در مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی تدریس می‌کنند، به وسیله شاخص‌هایی از قبیل امتحان شفاهی، ارزیابی نوار تدریس، دارا بودن مدرک سطح بالاتر از سطح تدریس در همان رشته یا رشته‌های مشابه، بررسی آثار و تألیفات و سابقه تدریس توسط معاونت آموزش و امور حوزه‌های علمیه صورت می‌گیرد.

ماده ۱۱) اجرای این آیین‌نامه در خصوص اساتید دروس آزاد (پایه‌های ۷ تا ۱۰ و درس خارج) حوزه علمیه استان قم، منوط به اجازه مراجع عظام تقلید (دامت برکاتهم) است.

ماده ۱۲) اساتید حوزه براساس سطح دوره تدریس به استاد مقدمات، استاد سطح ۱، استاد سطح ۲، استاد سطح ۳ و استاد سطح ۴ رتبه‌بندی می‌شوند.

ماده ۱۳) ارتقای رتبه استاد علاوه بر داشتن صلاحیت علمی و رعایت جهات معنوی و اخلاقی پس از سه سال

تدریس (به میزان تدریس اساتید تمام وقت) با لحاظ
امور ذیل صورت خواهد گرفت:

۱. تدریس موفق؛
۲. شاگردپروری؛
۳. ارائه مقالات یا کتاب علمی؛
۴. ابداع شیوه‌ای نو در تدریس یا هندسه هریک از علوم
اسلامی به نحوی که ضمن حفظ اصول و نقاط قوت
آموزش‌های حوزوی، تأثیر شایانی در پیشبرد آموزش حوزه
داشته باشد.

ماده ۱۴) در صورتی که استاد با وجود دارا بودن صلاحیت
ارتقای رتبه، باز هم به تدریس سطوح پایین‌تر اشتغال
داشته باشد، حکم تدریس سطح بالاتر برای او صادر
می‌شود.

ماده ۱۵) وظایف اساتید عبارت است از:

۱. انجام وظایف محوله و تدریس براساس متون درسی و
سرفصل‌های مصوب؛
۲. ارشاد و تربیت اخلاقی و معنوی طلاب؛
۳. اعلام نظر در خصوص متون درسی و سرفصل‌های
مصوب؛
۴. طراحی سؤالات و تصحیح اوراق؛
۵. اخذ امتحان از طلاب در صورت لزوم؛
۶. شرکت در دوره‌های آموزشی اساتید در صورت لزوم؛
۷. مشارکت و حضور فعال در گروه آموزشی؛

۸. ارائه مشاوره علمی به طلاب؛

۹. راهنمایی و ارزیابی تحقیقات درسی طلاب.

ماده ۱۶) برای ارتقای کیفی تدریس اساتید و ارج گذاری بر زحمات آنان و بهره‌وری طلاب از افراد صالح، معاونت آموزش و امور حوزه‌ها موظف است خدمات زیر را ارائه نماید:

۱. تشکیل گروه‌های علمی در زمینه‌های علوم مختلف اسلامی جهت آشنایی بیشتر اساتید آن رشته با یکدیگر و استفاده از نظرات و تجربیات یکدیگر؛
۲. تهیه و ارسال کتب مورد نیاز و تقویت‌کننده بنیه علمی اساتید؛
۳. پیگیری امور اداری اساتید در مرکز مدیریت به منظور جلوگیری از اتلاف وقت استاد؛
۴. پرداخت کمک‌ها و مزایایی که ممکن است به اساتید محترم تعلق گیرد برابر مقررات مربوطه؛
۵. تهیه امکانات مورد نیاز برای محل تدریس اساتید؛
۶. اتخاذ تدابیری در جهت فراهم کردن تدریس برای همه افراد صالح در مدارس تحت پوشش یا دروس آزاد حوزه و شکستن انحصار تدریس در افراد خاص. مدیریت حوزه باید به این قسمت اهتمام ورزد و نتیجه آن را هر سال به شورای عالی اعلام نماید.

ماده ۱۷) نحوه احراز صلاحیت‌های علمی و ارزیابی عملکرد اساتید براساس دستورالعملی خواهد بود که

توسط معاونت آموزش و امور حوزه‌های علمیه تهیه شده و به تأیید مدیر حوزه‌های علمیه می‌رسد.

ماده ۱۸) هرگاه فردی به هر دلیل صلاحیت‌های عمومی و علمی لازم برای تدریس را از دست دهد، پس از بررسی توسط مرجع صادرکننده مجوز تدریس، موضوع این آیین‌نامه، مجوز تدریس وی ابطال می‌گردد.

ماده ۱۹) حق الزحمه اساتید براساس دستورالعملی که توسط معاونت آموزش و امور حوزه‌های علمیه تهیه شده و به تأیید مدیر حوزه‌های علمیه می‌رسد، خواهد بود که در سقف بودجه‌های مصوب هر ساله مبلغ حق التدریس تعیین و پرداخت می‌شود.

ماده ۲۰) دستورالعمل اجرایی این آیین‌نامه توسط معاونت آموزش و امور حوزه‌های علمیه تهیه شده و به تصویب مدیر حوزه‌های علمیه رسانده می‌شود و به اطلاع شورای عالی خواهد رسید.

ماده ۲۱) این آیین‌نامه در ۲۱ ماده و ۱۳ تبصره در تاریخ ۱۳۹۳/۶/۱۴ به تصویب شورای عالی حوزه‌های علمیه رسید و بر این اساس مصوبات ۵۶۱، ۶۵۰ و ۸۸۴، ملغی می‌گردد.

بخش سوم

اعزام اساتید

۱. دستورالعمل اجرایی تحصیل غیرحضوری دروس خارج فقه و اصول اساتید اعزامی به استان‌ها

مقدمه

در راستای اجرای مصوبه ۱۰۰۶ شورای عالی حوزه‌های علمیه و به منظور ارتقای سطح علمی اساتید مدارس علمیه شهرستان‌ها، تسهیل در آموزش و پیشرفت علمی ایشان، دستورالعمل اجرایی نحوه تحصیل غیرحضوری دروس خارج فقه و اصول اساتید اعزامی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه به استان‌ها، که به اختصار «دستورالعمل» خوانده می‌شود، به شرح مواد زیر تدوین می‌گردد.

ماده ۱) تعاریف:

استاد: استادی است که مجوز تدریس در حوزه را براساس شرایط مندرج در مصوبه ۹۴۴ دارد.
تحصیل غیرحضوری: به دوره آموزشی اطلاق

می‌شود که فرد از طریق وسایل ارتباطی از قبیل ویدئوکنفرانس، اینترنت، استماع فایل‌های صوتی یا... به تحصیل ادامه می‌دهد.

ماده ۲) دامنه شمول:

اساتیدی که دروس سطح ۳ را به اتمام رسانده‌اند و هم‌زمان با اشتغال به تحصیل دروس خارج فقه و اصول در حوزه، با اخذ مجوز تدریس از معاونت آموزش، در مدارس علمیه تحت برنامه، در شهرستان‌ها اشتغال به تدریس دارند.

تبصره ۱) اساتید حوزه‌های علمیه اصفهان و مشهد چنانچه برابر تفاهم‌نامه‌های انجام‌گرفته، دارای حکم تدریس از حوزه‌های علمیه فوق‌الذکر باشند و در مدارس تحت‌برنامه آن دو مرکز اشتغال به تدریس داشته باشند مشمول این دستورالعمل می‌شوند.

تبصره ۲) اساتیدی که در سال‌های گذشته با حکم تدریس در مدارس تحت برنامه، اشتغال به تدریس داشته‌اند، چنانچه در آن زمان به صورت غیرحضوری اشتغال به تحصیل دروس خارج فقه و اصول داشته‌اند و مطابق با ضوابط این دستورالعمل بوده‌اند مشمول این دستورالعمل تلقی می‌شوند.

تبصره ۳) کادر مدیریت مدارس علمیه، در صورت داشتن حکم تدریس، با دارا بودن سایر شرایط، مشمول این آیین‌نامه می‌شوند.

ماده ۳) نحوه تحصیل غیر حضوری:

۱. استماع فایل‌های صوتی، شرکت در درس از طریق ویدئوکنفرانس یا استفاده از اینترنت و فضای مجازی؛
۲. نگاشتن تقریرات درس؛

ماده ۴) اساتید دروس خارجی که می‌توان به صورت

غیر حضوری در درس آنان شرکت کرد عبارت‌اند از:

۱. مراجع عظام تقلید دامت برکاتهم؛
۲. اساتید دروس خارج حوزه علمیه قم؛
۳. اساتید دروس خارج مقیم شهرستان‌ها منوط به دارابودن مجوز تدریس از «هیئت احراز صلاحیت» مندرج در مصوبه ۹۴۴ شورای عالی؛

تبصره ۱) ملاک در پذیرفتن تحصیل غیر حضوری در

خصوص بند ۲ تأیید اساتید از سوی معاونت آموزش می‌باشد.

تبصره ۲) در خصوص بند ۳ شرط پذیرفتن تحصیل

غیر حضوری در صورتی است که محل برگزاری درس خارج در محلی غیر از محل اقامت یا تدریس اساتید مشمول این دستورالعمل باشد.

ماده ۵) فرآیند برگزاری امتحان:

۱. تأیید حکم تدریس توسط دفتر امور اساتید معاونت آموزش؛
۲. معرفی داوطلب به اداره امتحانات شفاهی برای مصاحبه شفاهی مبتنی بر تقریرات نگاشته‌شده؛

شورای عالی
حوزه‌های علمیه
مرکز مدیریت
حوزه‌های علمیه

تبصره) چگونگی برگزاری امتحان با توجه به ضوابط
و شرایط خواهد بود.

این دستورالعمل بایک مقدمه، ۵ ماده و ۶ تبصره
به تصویب رسیده و پس از تأیید و ابلاغ مدیر
محترم لازم‌الاجرا می‌باشد.

۲. آیین‌نامه پرداخت حق الزحمه اساتید در تابستان

مقدمه

به منظور استفاده مناسب از اساتید مدارس علمیه در ایام تعطیلی تابستان در کلاس‌های درس و اردوها و حفظ ارتباط طلاب و اساتید در ایام تعطیلات و تثبیت اساتید در انجام کارهای حوزوی با تأمین حداقل حقوق و مزایای مستمر، «آیین‌نامه اجرایی پرداخت حق الزحمه ماهیانه به اساتید مدارس علمیه در تابستان» که از این پس به اختصار «آیین‌نامه پرداخت» خوانده می‌شود، به شرح مواد زیر است:

ماده ۱) اهداف:

۱. تأمین مالی اساتید در ایام تابستان در راستای تشویق و ارج‌گذاری نسبت به تلاش‌های آنان؛
۲. فراهم کردن زمینه لازم برای استفاده معاونت‌های ستادی مرکز مدیریت از اساتید در برگزاری کلاس‌های درسی و

اردوهای تابستانی در امور تربیتی، آموزشی، پژوهشی، تبلیغی و مهارت‌های مورد نیاز طلاب؛

۳. حفظ ارتباط طلاب و مدارس در مباحث تربیتی و درسی در ایام تابستان با اساتید؛

۴. حمایت از اساتید تمام‌وقت و پاره‌وقت که درآمد و اشتغال خارج از حوزه ندارند.

ماده ۲) تعاریف:

حق الزحمه: وجهی است که در قبال کار مشخص یا تعهد مشخص توسط مدیریت حوزه علمیه و مدرسه به اساتید پرداخت می‌گردد.

اساتید تمام وقت: استادی است که مطابق حکم تدریس روزانه حداقل ۴ درس در پایه ۱ تا ۶ تدریس نموده و یک ساعت حضور در مدرسه جهت رسیدگی به امور آموزشی، تربیتی و پاسخ‌گویی به سؤالات طلاب دارد یا حداقل ۳ درس در پایه ۷ تا ۱۰ تدریس می‌کند و دو ساعت حضور روزانه در مدرسه دارد. جمع ساعات اشتغال اساتید تمام‌وقت در ماه ۱۲۶ ساعت است.

اساتید نیمه وقت: استادی است که روزانه حداقل دو ساعت تدریس و یک ساعت در مدرسه حضور دارد.

استاد ساعتی: استادی است که کمتر از ساعات موظفی اساتید نیمه‌وقت به تدریس اشتغال دارد.

ماده ۱۳) ضوابط و مقررات:

محدوده ایام تعطیلی تابستان، به صورت سالانه به مدیران استانی ابلاغ می‌گردد.

مدیریت‌های استانی و مدارس علمیه موظفند در ایام تعطیلی تابستان با هماهنگی معاونت‌های ستادی، برنامه‌ریزی لازم را جهت برگزاری کلاس‌های درسی و اردوهای تابستانی براساس پایه‌های درسی مدارس انجام داده و از اساتید مدارس استفاده نمایند و اساتید موظفند برابر برنامه‌های اعلام‌شده در مدرسه یا اردوهای تابستانی حضور داشته باشند.

تبصره ۱) مدارس باید به نحوی برنامه‌ریزی نمایند که اساتید تمام‌وقت در ماه حداقل ۴۲ ساعت و نیمه‌وقت ۲۴ ساعت (یک‌سوم موظفی سال تحصیلی) اشتغال به کار داشته باشند.

تبصره ۲) به گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که حداقل دو هفته پس از پایان امتحانات خرداد و دو هفته قبل از شروع سال تحصیلی جدید، طلاب و اساتید از تعطیلات تابستانی برخوردار شوند.

چنانچه به دلایل موجه در ایام تابستان امکان برگزاری کلاس‌های درسی و اردوهای تابستانی فراهم نباشد و این مسئله به تأیید مدیریت استان و معاونت آموزش و امور حوزه‌ها برسد و به کارگیری اساتید در سایر مدارس

استان امکان‌پذیر نباشد، حق الزحمه مقرر به اساتید پرداخت می‌گردد.

تبصره ۳) پرداخت حق الزحمه در تابستان مشروط به این است که:

الف) در صورت نیاز موظف به انجام تدریس یا سایر امور محوله باشد.

ب) طرح سؤال، تصحیح اوراق امتحانی، نظارت بر برگزاری امتحانات، شرکت در جلسات ارزیابی و برنامه‌ریزی جزو ساعات موظفی اساتید محسوب می‌شود.

ماده ۴) نحوه محاسبه و پرداخت حق الزحمه اساتید در تابستان:

۱. اساتید تمام‌وقت در صورت اشتغال حداقل ۴۲ ساعت در ماه (یک‌سوم موظفی خود) حق الزحمه کامل (۱۲۶ ساعت در ماه) را دریافت می‌کنند.
۲. اساتید نیمه‌وقت که حداقل یک‌سوم موظفی خود (۲۴ ساعت در ماه) اشتغال داشته باشند معادل دریافتی خود در ایام سال تحصیلی (۵۰ الی ۷۴ ساعت) در ماه حق الزحمه دریافت می‌نمایند.

تبصره ۱) مدارس جدیدالتأسیسی که موظف به تأمین تمامی هزینه‌های مدرسه می‌باشند، براساس تعهد، نسبت به پرداخت حق الزحمه اساتید که در این ماده مقرر شده است، در تابستان اقدام نمایند.

تبصره ۲) مدارس که موظف به پرداخت بخشی از حق الزحمه می‌باشند نیز برابر تعهد باید نسبت به پرداخت حق الزحمه مقرر در این ماده اقدام کنند.

تبصره ۳) تمامی مدارس موظفند گزارش حق الزحمه پرداختی به اساتید در تابستان را به تفکیک، تنظیم و ماهانه به مدیریت حوزه علمیه استان ارائه نمایند و مدیر حوزه علمیه استان نیز باید جمع‌بندی گزارش عملکرد را به معاونت آموزش و امور حوزه‌ها، معاونت اداری مالی و دفتر برنامه‌ریزی و نظارت ارائه کند.

این آیین‌نامه بایک مقدمه در ۴ ماده و ۶ تبصره تنظیم و پس از تأیید و ابلاغ مدیر حوزه‌های علمیه در تمامی استان‌ها لازم‌الاجرا می‌باشد.

۳. ضوابط پرداخت مساعدت ماهیانه

ضوابط کلی

۱. مساعدت ماهیانه مبلغی است که به منظور حفظ، تکمیل و تقویت کادر علمی و مدیریتی مدارس علمیه، متناسب با توان علمی و کاری افراد تعیین می‌گردد و با توجه به وضعیت مالی مدارس علمیه درصدی از آن توسط مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه در صورت تأمین اعتبار در سقف بودجه مصوب شورای عالی پرداخت می‌شود.
۲. اساتید و کادر مدیریتی مدارس علمیه‌ای که برابر آیین‌نامه مدیریت مدارس و سایر آیین‌نامه‌های مربوطه تحت برنامه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه می‌باشند در سقف بودجه مصوب، مشمول طرح مساعدت ماهیانه قرار می‌گیرند.
۳. تشکیل پرونده در معاونت آموزش مدیریت استان برابر آیین‌نامه مدیریت مدارس و آیین‌نامه و ضوابط مربوطه برای استفاده از مساعدت ماهانه ضروری است.
۴. مساعدت به کادر مدیریتی و علمی (از نظر تعداد نفرات) در صورت تأمین بودجه لازم، برابر آیین‌نامه مدیریت مدارس مصوب شورای عالی انجام می‌پذیرد.

۵. پرداخت مساعدت پس از تکمیل مراحل جذب و گزینش و اشتغال عملی فرد انجام می‌پذیرد.

فوق‌العاده پایه تحصیلی:

۱. افرادی که دارای حداقل اتمام پایه ۷ کتبی و شفاهی می‌باشند از فوق‌العاده پایه تحصیلی برابر جدول شماره ۲ بهره‌مند می‌شوند.

۲. مبنای در تحصیلات حوزوی، کامل بودن آخرین پایه تحصیلی کتبی و شفاهی می‌باشد.

تبصره) افرادی که فاقد سابقه تحصیلی رسمی حوزوی هستند و از سال ۱۳۹۱ جذب شده‌اند، لازم است مراتب علمی آن‌ها از سوی معاونت آموزش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه حداقل معادل با مدرک تحصیلی مورد نیاز تشخیص داده شود.

افرادی که برای آن‌ها تا پایان سال ۱۳۹۰ در معاونت امور حوزه‌های علمیه تشکیل پرونده شده براساس فوق‌العاده پایه تحصیلی اعلام‌شده آن معاونت اقدام می‌شود، مگر این که مدرک تحصیلی بالاتر ارائه نمایند.

فوق‌العاده تدریس:

اساتید و کادر مدیریتی که صلاحیت علمی آن‌ها برای تدریس احراز شده است متناسب با پایه حکم تدریس برابر جدول شماره ۳ از فوق‌العاده تدریس بهره‌مند می‌شوند.

حق مسئولیت:

افرادی که برابر آیین‌نامه مدیریت مدارس در مدارس علمیه عهده‌دار امور مدیریتی به صورت تمام‌وقت هستند برابر جدول شماره ۴ و ۶ از حق مسئولیت بهره‌مند می‌شوند.

تبصره) افرادی که واجد شرایط مربوطه هستند لکن به عنوان سرپرست عهده‌دار مدیریت یا معاونت شده‌اند نیز از فوق‌العاده مربوطه برخوردار می‌شوند.

فوق‌العاده سابقه کار:

افرادی که دارای سابقه همکاری با مدارس علمیه می‌باشند، در صورت دارا بودن شرایط مربوطه در مقابل هر سال سابقه از دو درصد فوق‌العاده سابقه کار بهره‌مند می‌شوند. محاسبه سنوات از زمان اشتغال رسمی فرد (تشکیل پرونده و انجام مراحل گزینش) لحاظ می‌گردد.

سنوات بر مبنای گزارش کار موجود در پرونده محاسبه می‌گردد و افرادی که فاقد گزارش کار می‌باشند لازم است گزارش کار گذشته خود را ارائه نمایند.

فوق‌العاده ایثارگران:

فوق‌العاده ایثارگران به شرح ذیل محاسبه می‌شود.
الف) هر ۶ ماه جبهه تا آخر سال ۱۳۶۷ و هر ۶ ماه آزادگی یک درصد پایه مساعدت.

ب) هر ده درصد جانبازی یک درصد پایه مساعدت.

ج) فرزندان شهدا پنج درصد پایه مساعدت.

فوق‌العاده ایاب و ذهاب:

اساتیدی که به صورت تمام‌وقت یا نیمه‌وقت در

مدارس تدریس دارند برابر جدول شماره ۵ از فوق العاده ایاب و ذهاب بهره‌مند می‌شوند.

فوق العاده عضویت در گروه‌های علمی تربیتی:

اساتیدی که برابر آیین‌نامه گروه‌های علمی تربیتی، عضو گروه می‌باشند و فعال هستند برابر جدول شماره ۵ از فوق العاده گروه‌های علمی تربیتی بهره‌مند می‌شوند.

ضوابط پرداخت فوق العاده تمام وقت:

افرادی که به صورت تمام وقت برابر آیین‌نامه مربوطه و موارد ذیل انجام وظیفه می‌نمایند و خارج از مدرسه اشتغال ندارند برابر جدول شماره ۵ از فوق العاده تمام وقت بهره‌مند می‌شوند.

تبصره ۱) افرادی که از طرح هجرت یا روحانی مستقر استفاده می‌کنند شاغل محسوب می‌شوند.

تبصره ۲) اشتغال روزانه کادر مدیریتی حداقل هفت ساعت و برای اساتید سطح یک، چهار درس در محدوده حکم و یک ساعت حضور و اساتید پایه ۷ تا ۱۰ تدریس سه درس در پایه ۷ تا ۱۰ با دو ساعت حضور علاوه بر تدریس ضروری است.

تبصره ۳) اساتید تمام وقتی که بالای شصت سال دارند یا از نظر توان جسمی مشکل دارند، در صورت عدم توان تدریس، با تدریس حداقل دو درس در سطح یک و یک درس در پایه‌های ۷ تا ۱۰، از فوق العاده تمام وقت برخوردار می‌شوند.

تبصره ۴) لازم است تعداد شاگردان هر کلاس حداقل ده نفر باشد، مگر در موارد ضروری که هفت نفر در سطح یک و پنج نفر در سطوح عالی به تشخیص مدیریت استان و تأیید معاونت آموزش کفایت می‌کند.

تبصره ۵) کادر مدیریتی که دارای حکم تدریس می‌باشند با موافقت مدیریت استان حداکثر می‌توانند دو ساعت تدریس داشته باشند و ساعات تدریس اضافه بر آن جزو ساعات موظفی خدمت محسوب نمی‌شود.

اخذ تعهد حداقل همکاری دو سال لازم است، مگر در موارد ضروری که به تشخیص مدیریت استان یک سال کفایت می‌کند.

مرخصی نیروهای تمام وقت :

مدت مرخصی سالانه کادر مدیریتی تمام وقت مدارس علمیه همانند مرخصی کارکنان مدیریت حوزه استان می‌باشد که لازم است در تابستان و ایام غیردرسی استفاده شود.

مدت مرخصی سالانه اساتید تمام وقت، سالانه یک ماه می‌باشد که لازم است در تابستان و ایام غیر درسی استفاده شود.^۱

مساعدت تابستان:

مساعدت ماهیانه به اساتید در تابستان برابر

۱. مرخصی استعلاجی اساتید مانند کارکنان رسمی مرکز، سه روز در ماه می‌باشد.

آیین‌نامه تابستان و مساعدت ماهیانه به کادر مدیریتی مدارس علمیه در تابستان متناسب با حضور و فعالیت روزانه آن‌ها محاسبه می‌شود.

تعیین مساعدت:

مساعدت اساتید و کادر مدیریتی مدارس علمیه شهرستان‌ها با توجه به ساعات همکاری و تدریس براساس جدول شماره ۱ تا ۷ محاسبه می‌شود. با توجه به محرومیت منطقه، بدی آب وهوا، دوری از مرکز، حساسیت و وضعیت خاص مناطق، درصد فوق‌العاده مناطق تعیین و در پایه حقوق ضرب می‌گردد (جدول شماره ۷).

مدیران، معاونان و اساتید پایه ۴ تا ۶ و پایه ۷ به بالا از فوق‌العاده جذب منطقه برابر جدول شماره ۶ بهره‌مند می‌گردند.

مساعدت ماهیانه از طریق ضرب روزهایی که فرد در ماه اشتغال دارد در ساعات تدریس (اساتید) و ساعات اشتغال روزانه (کادر مدیریتی) محاسبه می‌شود.

تبصره) تعطیلات رسمی مورد تأیید مرکز مدیریت (غیر از جمعه) برای نیروهای تمام‌وقت محاسبه می‌گردد. سقف نهایی اشتغال در هر ماه برای اساتید ۱۲۶ ساعت و برای کادر مدیریتی ۱۷۸ ساعت است.

تبصره) مساعدت اضافه‌کار کادر علمی و مدیریتی تماماً به عهده مدارس علمیه می‌باشد.

۱. اساتیدی که روزانه دو درس یا بیشتر تدریس می‌کنند، در صورت حضور روزانه یک ساعت (رسیدگی به امور آموزشی و تربیتی طلاب) ساعات حضور آن‌ها (حداکثر یک ساعت در روز) نیز محاسبه می‌گردد.
۲. نیروهای تمام وقت که از طرح معافیت دائم استفاده می‌کنند هفتاد درصد مساعدت تعلق گرفته به آن‌ها پرداخت می‌شود.
۳. از اول هر سال براساس سقف بودجه مصوب، مساعدت تعیین شده افزایش می‌یابد.
۴. پرداخت مساعدت براساس دریافت گزارش کار ماهیانه انجام می‌گیرد.
۵. در موارد اعزام اساتید و کادر مدیریتی، بخشی از هزینه سفر جلسات معارفه و حمل وسایل منزل در سقف بودجه مصوب شورای عالی پرداخت می‌گردد.
۶. پایه مساعدت در هر سال برابر سقف بودجه مصوب توسط معاونت آموزش حوزه‌های علمیه تعیین و به مدیریت‌های استانی ابلاغ می‌گردد.
۷. درصد فوق العاده مناطق و درصد سهم پرداختی مدارس علمیه جدیدالتأسیس پس از استعلام مدیریت‌های استانی، توسط معاونت آموزش حوزه‌های علمیه تعیین و به مدیریت‌های استانی ابلاغ می‌گردد.

جدول شماره ۱ (تعیین پایه مساعدت)

حداکثر ساعات کار پایه مساعدت در سال ۱۳۹۹				پایه تحصیلی
کادر مدیریتی	اساتید	کادر مدیریتی	اساتید	
۱۷۸ ساعت	۱۲۶ ساعت	۵۰/۵۰۰ ریال	۶۱/۴۷۷ ریال	اتمام پایه ۶ کتبی و شفاهی

جدول شماره ۲ (فوق العاده مدرک تحصیلی)

مدرک تحصیلی	اتمام پایه ۷	اتمام پایه ۸	اتمام پایه ۹	اتمام پایه ۱۰	مدرک سطح ۳	مدرک سطح ۴
درصد	۵٪	۱۰٪	۱۵٪	۲۰٪	۲۵٪	۳۰٪

جدول شماره ۳ (فوق العاده تدریس)

پایه حکم تدریس	پایه ۱	پایه ۲	پایه ۳	پایه ۴ تا ۶	پایه ۷	پایه ۸	پایه ۹ و ۱۰	خارج
درصد اساتید	۶٪	۱۲٪	۲۴٪	۶۰٪	۱۳۰٪	۱۶۰٪	۲۵۰٪	۵۰۰٪
درصد مدیر	۳٪	۶٪	۱۲٪	۳۰٪	۸۵٪	۱۰۵٪	۱۸۰٪	۰
درصد کادر مدیریتی	۳٪	۶٪	۱۲٪	۳۰٪	۶۵٪	۸۰٪	۱۲۵٪	۰

* فوق العاده تدریس مدیر و کادر مدیریتی مشروط به دارا بودن حکم تدریس می باشد.

* مراد از کادر مدیریتی، معاون، مسئول دفتر پژوهش و کارشناسان معاونت ها می باشد.

جدول شماره ۴ (فوق العاده مسئولیت)

مسئولیت	گروه د (مدارس کمتر از ۵۰ طلبه)	گروه ج (مدارس بیش از ۵۰ طلبه)	گروه ب (مدارس بیش از ۱۵۰ طلبه)	مدارس گروه الف (مدارس بیش از ۲۵۰ طلبه)
مدیر	۷۰٪	۹۰٪	۱۱۰٪	۱۲۰٪

معاون	%۵۰	%۵۵	%۶۰	%۶۵
مسئول دفتر پژوهش و کارشناسان معاونت‌ها	%۴۰	%۴۴	%۴۷	%۵۰

معیل	تمام وقت کادر	تمام وقت استاد	نیمه وقت استاد	فوق العاده ایاب و ذهاب	فوق العاده عضویت در گروه‌های علمی تربیتی
%۲۵	%۶۰	%۹۰	%۲۰	%۱۱	%۱۱

جدول شماره ۵ (فوق العاده نیروهای تمام وقت، نیمه وقت، معیل، ایاب و ذهاب و گروه‌های علمی تربیتی)

جدول جدول شماره ۶ (فوق العاده جذب منطقه)

معاونین و اساتید پایه ۴ تا ۶	$\frac{1}{3}$ فوق العاده منطقه (جدول شماره ۷)
مدیران و اساتید پایه ۷ به بالا	فوق العاده کامل منطقه (جدول شماره ۷)
فوق العاده جذب منطقه علاوه بر فوق العاده مناطق مندرج در جدول ۷ می باشد.	

* فوق العاده‌های مذکور در جدول ۲ تا ۶ در پایه مساعدت ضرب می شوند.

۴. دستورالعمل اجرایی مزایای استادی

با احترام خواهشمند است نسبت به اجرای تبصره ۲ ماده ۸ و تبصره ۵ ماده ۹ مصوبه ۱۰۷۹ شورای محترم عالی در رابطه با اساتیدی که پرونده تحصیلی آن‌ها کامل نبوده و درخواست اخذ موضوع پایان‌نامه سطح ۳ یا ۴ را دارند، برابر دستورالعمل اجرایی ذیل اقدام گردد. اساتید مشمول تبصره‌های یادشده عبارت‌اند از:

۱. اساتید سطوح عالی حوزه علمیه قم؛
 ۲. اساتید جامعةالمصطفی و مدارس تابعه آن (داخل و خارج کشور)؛
 ۳. اساتید جامعةالزهرا؛
 ۴. اساتید مدارس علمیه خواران؛
 ۵. اساتید مراکز تخصصی و مدارس علمیه سطح ۲ و بالاتر تحت برنامه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، مرکز مدیریت حوزه علمیه اصفهان، مرکز مدیریت حوزه علمیه خراسان، حوزه علمیه نجف؛
- اساتید مراکز فوق که برابر مصوبه ۹۴۴ شورای عالی دارای پرونده و حکم تدریس دروس سطوح عالی

در معاونت آموزش حوزه‌های علمیه هستند، سوابق تدریس آن‌ها به شرح ذیل پذیرفته می‌شود.

۱. اساتید سطوح عالی حوزه علمیه قم چنانچه فاقد حکم تدریس در دروس سطوح عالی باشند، پس از دریافت مجوز تدریس در دروس سطوح عالی، سابقه تدریس قبلی آن‌ها در صورتی که در سامانه اساتید سطوح عالی درج و طلاب آن‌ها حضور و غیاب شده باشد قابل قبول است.

۲. سوابق تدریس در حوزه‌های علمیه برادران در شهرستان‌ها، از زمان دریافت مجوز تدریس قابل قبول است.

۳. اساتید مراکز مذکور در ماده ۱ فوق (به جز مدارس علمیه برادران در شهرستان‌ها) که دارای حکم و مجوز تدریس در دروس سطوح عالی از معاونت آموزش حوزه‌های علمیه هستند، سوابق تدریس قبلی آن‌ها در مراکز مذکور، چنانچه به شرح ذیل به تأیید بالاترین مقام مرکز مربوطه رسانده شود قابل قبول است.

(الف) اعلام نحوه احراز صلاحیت تدریس در ابتدای به کارگیری.

(ب) اعلام جمع ساعات تدریس به تفکیک درس و سال تحصیلی.

(ج) اعلام نتیجه ارزیابی عملکرد استاد در هر سال تحصیلی.

(د) تأیید معادل بودن سطح علمی کتاب تدریس شده با سطح علمی کتب دروس سطوح عالی (چنانچه کتابی

غیر از کتب حوزه در موضوعات تعیین شده، تدریس شده است.)

۴. مرجع نهایی تأیید حکم و سوابق تدریس، معاونت آموزش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه است.

سنوات تدریس دروسی که باید تدریس شده باشد، برابر ماده ۸ و ۹ مصوبه ۱۰۷۹ به شرح ذیل است:

۱. تدریس موفق دروس فقه، اصول، کلام، فلسفه اسلامی، علوم قرآنی سطح سه حوزه به مدت حداقل پنج سال در مدرس‌های رسمی سطوح عالی حوزه علمیه قم یا تدریس در مدارس سطح ۳ مراکز «مذکور در ماده ۱» در مقطع سطح ۳ (کارشناسی ارشد) یا مقطع بالاتر از آن، برای اخذ موضوع پایان‌نامه سطح ۳.

۲. تدریس موفق دروس فقه، اصول، کلام و فلسفه اسلامی و علوم قرآن سطح ۲ حوزه به مدت حداقل هشت سال در مدرس‌های رسمی سطوح عالی حوزه علمیه قم یا در مقطع سطح ۲ (کارشناسی) و بالاتر از آن، در مدارس سطح ۲ یا ۳ مراکز مذکور در ماده ۱، برای اخذ موضوع پایان‌نامه سطح ۳.

۳. تدریس موفق دروس فقه، اصول، کلام و فلسفه اسلامی، علوم قرآن سطح ۳ حوزه به مدت حداقل هشت سال در مدرس‌های رسمی سطوح عالی حوزه علمیه قم یا در مقطع سطح ۳ و بالاتر در مدارس سطح ۲ یا ۳ مراکز مذکور در ماده ۱ یادشده، جهت اقدام برای گرفتن مدرک سطح ۴.

۴. چنانچه در موضوعات تعیین شده کتبی غیر از کتب سطح ۲ و ۳ حوزه تدریس شده باشد لازم است سطح علمی کتاب تدریس شده در کمیته علمی مورد تأیید معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، معادل دروس حوزوی، شناخته شود.
۵. تدریس روزانه حداقل دو درس از دروس تعیین شده به مدت یک سال تحصیلی (حداقل یکصد روز) یک سال تدریس محسوب می‌شود.
۶. چنانچه در مجموع حداقل دویست ساعت، دروس تعیین شده طی چند سال تدریس شده باشد به عنوان یک سال سابقه تدریس پذیرفته می‌شود.

بخش چهارم

سایر قوانین

۱. آیین‌نامه به‌کارگیری استاد معین در مدارس علمیه بلندمدت

الف) ضوابط مصوبه ۹۴۴ شورای عالی

۱. هدف:

فراهم‌کردن زمینه نظام‌مند سنت استادپروری از میان طلاب جوان و مستعد با حفظ ضرورت توجه خاص به تقویت پایه تحصیلی و تربیتی طلاب (بند «ج» ماده ۱ مصوبه ۹۴۴).

۲. تعریف:

استاد معین: طلبه مهذب و ممتازی که پایه ۱ تا ۴ را به اتمام رسانده و اشتغال به تحصیل در پایه ۵ یا ۶ دارد و با احراز شرایط مندرج در این آیین‌نامه جهت تدریس به صورت ساعتی در پایه ۱ تا ۳ در محل تحصیل، به‌کارگیری می‌شود (بند د ماده ۴ مصوبه ۹۴۴).

۳. صلاحیت‌های عمومی استاد:

استاد معین باید دارای صلاحیت‌های عمومی ذیل باشد (ماده ۵ مصوبه ۹۴۴):

الف) برخورداری از تقوا و صلاحیت اخلاقی لازم برای تدریس؛

ب) التزام عملی به نظام مقدس جمهوری اسلامی؛

ج) عدم گرایش به باندها و گروه‌های منحرف؛

د) سلامت فکری و اعتقادی؛

و) قدرت تفهیم و انتقال مطلب؛

ز) برخورداری از صلاحیت علمی؛

ح) تسلط لازم بر ماده درسی مورد نظر؛

ط) توانایی جسمی و روحی لازم برای تدریس؛

۴. شرایط اختصاصی

استاد معین باید شرایط زیر را داشته باشد (بند و) ماده ۶ مصوبه ۹۴۴):

الف) اتمام پایه‌های اول تا چهارم (کتبی و شفاهی)؛

ب) کسب رتبه ممتازی براساس آیین‌نامه مصوب مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛^۱

ج) تأیید شورای واحد آموزشی محل تدریس؛

د: قبولی در مصاحبه علمی معاونت آموزش و امور حوزه‌ها؛

۱. براساس آیین‌نامه طلاب ممتاز آموزش، مصوبه مدیر محترم حوزه‌های علمیه در تاریخ ۹۲/۴/۲۵ طلبه ممتاز سطح علمی یک، دارای شرایط ذیل است:
کسب حداقل معدل ۱۹ در افراد مجرد و معدل ۱۸/۵ در افراد متأهل؛
قبولی در تمام مواد درسی هر پایه؛ تکمیل بودن پایه‌های قبل.
بدیهی است چنانچه شرایط طلاب ممتاز تغییر باید آخرین مصوبات ابلاغی ملاک خواهد بود.

ه) دارابودن صلاحیت‌های عمومی به استثنای تلبس به لباس مقدس روحانیت و تأهل.

تبصره) استثنای تلبس و تأهل تا اتمام پایه ششم می باشد.

۵. تعداد و مواد درسی استاد معین:

الف) حداکثر بیست درصد از دروس پایه ۱ تا ۳ هر واحد آموزشی توسط اساتید معین تدریس می‌شود (تبصره ۲ ماده ۶ مصوبه ۹۴۴)؛

ب) استاد معین حداکثر دو درس از دروس صرف، نحو و بلاغت را می‌تواند تدریس کند (تبصره ۳ ماده ۶ مصوبه ۹۴۴).

ب). دستور العمل اجرایی

۱. مراحل جذب و گزینش استاد معین برابر موارد یادشده از مصوبه ۹۴۴ شورای عالی براساس آیین‌نامه شماره ۳۴۵۷۹ مورخ ۱۰/۱۰/۹۰ انجام می‌پذیرد و پس از اخذ کد رایانه‌ای از معاونت آموزش و امور حوزه‌ها به کار گرفته می‌شوند.

۲. شرح وظایف استاد معین متناسب با توان فرد، توسط شورای مدرسه از بین وظایف اساتید (ماده ۱۵ مصوبه ۹۴۴ شورای عالی) تعیین می‌گردد.

۳. شورای مدرسه با بررسی وضعیت اخلاقی و توانایی جسمی و روحی استاد معین، صلاحیت اخلاقی وی را تأیید نموده و با توجه به دروس اساتید مدرسه، مواد درسی استاد معین را تصویب می‌کند.

۴. استاد معین در هر پایه درسی فقط یک درس از دروس آن را می‌تواند تدریس کند و سایر دروس باید توسط اساتید رسمی تدریس شود، مگر در مواردی که (با توجه به تعداد طلاب) چند کلاس درس برای یک درس تشکیل شود.

۵. استاد معین همانند سایر اساتید مشمول ارزیابی ضمن خدمت و شرکت در دوره‌های دانش‌افزایی می‌باشد.

۶. پرداخت حق الزحمه تحت عنوان «کمک‌هزینه تحصیلی» متناسب با توان مالی مدرسه به عهده مدرسه می‌باشد.

۷. درج نام استاد معین در لیست شهریه اساتید دفاتر آیات عظام (دامت برکاته‌م) در صورتی که مخالف ضوابط دفاتر مربوط نباشد و استاد معین دو درس تدریس نماید، بلامانع است.

۸. استاد معین پس از اتمام پایه ۶، چنانچه به عنوان استاد تشکیل پرونده دهد و به عنوان استاد معین مشغول به کار باشد و نتیجه ارزیابی تدریس مثبت باشد، سنوات تدریس او لحاظ می‌شود (صدور گواهی تدریس، لحاظ سنوات در تعیین حق الزحمه تدریس).

۲. آیین‌نامه اجرایی دانش‌افزایی و توانمندسازی غیر حضوری اساتید

مقدمه

در راستای سیاست‌های شورای عالی و جایگاه رفیع و نقش محوری اساتید در تعلیم و تربیت شاگردان عالم و مهذب، حفظ و تقویت سطح علمی و معنوی حوزه‌های علمیه و به منظور ارتقای سطح علمی، مهارتی، دانش معرفتی و بصیرتی اساتید حوزه و با عنایت به مشکلات بعد مسافت محل خدمت و کاهش ارتباطات حضوری اساتید در استان‌ها و پیشرفت روزافزون فن‌آوری اطلاعات که باعث ایجاد تغییرات گسترده‌ای در زمینه آموزش از راه دور شده است، شیوه‌نامه آموزشی غیر حضوری اساتید حوزه‌های علمیه^۱ برابر آیین‌نامه دانش‌افزایی اساتید^۲ که به تأیید مدیر محترم حوزه‌های علمیه طبق مصوبه

۱. اساتید مدارس علمیه سطح ۱، ۲ و ۳ دوره بلندمدت، سفیران هدایت سطح ۲ و ۳، مراکز تخصصی، مؤسسات آموزش عالی، اساتید دروس خارج شهرستان‌ها، اساتید سطوح عالی و خارج آزاد قم.
۲. ماده ۱۱ آیین‌نامه دانش‌افزایی اساتید: معاونت آموزش حوزه‌های علمیه می‌تواند دوره‌های تکمیلی دانشی و دوره‌های پیشرفته دانشی را به صورت مجازی و غیر حضوری ارائه نماید.

۹۴۴ شورای عالی رسیده است به شرح زیر تدوین و به تأیید مدیر محترم حوزه‌های علمیه رسید.

ماده ۱) اهداف:

۱. ارتقای مستمر سطح توانایی‌های علمی، مهارتی، معرفتی و بصیرتی اساتید حوزه‌های علمیه با بهره‌گیری از امکانات فضای مجازی و محیط الکترونیکی؛
۲. برخورداری اساتید از دانش و فنون نوین تدریس؛
۳. زمینه‌سازی برای استفاده هرچه بهتر و بیشتر از امکانات به‌روزشده در تدریس؛
۴. تسهیل و افزایش دسترسی اساتید در فرایند ارتقای سطح توانمندی و علمی مورد نیاز؛
۵. امکان بهره‌گیری از طیف وسیع‌تری از مربیان و اساتید ماهر و مجرب در آموزش‌های مهارتی و علمی مورد نیاز اساتید؛
۶. ارتقا و تعمیق سطح کیفی علمی و آموزشی طلاب.

ماده ۲) سیاست‌ها:

۱. حفظ سنت‌های سلف و نقاط قوت اساتید همراه با استفاده از فنون و روش‌های نوین تدریس؛
۲. استفاده بهینه از امکانات موجود از سخت‌افزارها و نرم‌افزارها؛
۳. استفاده از ظرفیت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری استانی.

ماده (۳) مزایا:

۱. سهل الوصول بودن دوره دانش افزایی ارتقای مهارت‌های تدریس؛
۲. استفاده از روش‌های جدید آموزشی به منظور صرفه جویی در وقت، امکانات و منابع مالی برای شرکت کنندگان در دوره‌های آموزشی اساتید و مربیان آن‌ها؛
۳. سهولت حضور در کارگاه‌های آموزشی آنلاین؛
۴. آزادی زمان و مکان در کارگاه‌های آفلاین و قابلیت تهیه بسته‌های آموزشی؛
۵. انعطاف پذیری زیاد آموزش الکترونیکی؛
۶. محدود نبودن ظرفیت پذیرش فراگیران در سیستم؛
۷. استفاده بهینه از وقت برای اساتید؛
۸. امکان دسترسی به پیش نیازهای موجود در آرشیو در روش آفلاین؛
۹. امکان استفاده از استادان مجرب برای کل فراگیران دوره؛
۱۰. تکررگرای و دسترسی آسان به اساتید متعدد؛
۱۱. استمرار و پیوستگی آموزش‌های مورد نیاز اساتید.

ماده (۴) مشکلات و معایب:

۱. عدم امکان پرسش و پاسخ و تعامل حضوری بین استاد و فراگیر؛
۲. از بین رفتن ارتباط چهره به چهره و غیرکلامی؛
۳. آشنان بودن برخی اساتید با سیستم آنلاین؛

۴. آشنابودن فراگیران با سیستم و نرم افزارها و عدم دسترسی به سخت افزار تحت وب برای آموزش آنلاین؛
۵. آماده نبودن زیرساخت‌های لازم و وجود اشکالات فنی و مستمر سامانه نجاج.

ماده ۵) راهکارها و اقدامات رفع معایب:

۱. فراهم کردن امکان پرسش و پاسخ حضوری با برگزاری جلسات آنلاین؛
۲. فراهم کردن سخت افزارهای تحت وب و... توسط مرکز فن آوری و مدیریت استان؛
۳. توجیه و آموزش اساتید برای استفاده از امکانات آموزش مجازی؛
۴. تأمین بودجه و تهیه زیرساخت‌های لازم؛
۵. بهره گیری از ظرفیت مدیریت آموزش مجازی مرکز و سایر امکانات موجود در ستاد، مدیریت‌های استانی، مرکز فن آوری و اطلاعات مرکز.

ماده ۶) گروه مخاطبین:

۱. اساتید دروس مصوب برنامه آموزشی واحدهای آموزشی که با مجوز معاونت آموزش تدریس می نمایند؛
۲. اساتید جدیدی که مراحل جذب و گزینش آنها انجام گرفته و مدرسه محل تدریس آنها مشخص شده است؛
۳. اساتیدی که در ارزیابی عملکرد سالانه آنها نیاز به کارگاه دانش افزایی و توانمندسازی قید شده است؛

۴. اساتید سطوح عالی و خارج آزاد حوزه علمیه قم؛

۵. اساتید درس خارج شهرستان‌ها؛

۶. اعضای گروه‌های علمی تربیتی؛

۷. اساتید طرح هدایت علمی تربیتی.

ماده ۷) دامنه آموزش مجازی:

۱. وب؛

۲. رایانه؛

۳. تلفن همراه.

ماده ۸) روش‌های توانمندسازی علمی مهارتی:

الف) تهیه نرم‌افزار، بسته‌های آموزشی، فصل‌نامه تخصصی و فراخوان مقاله؛

ب) ایجاد سایت آموزشی و شبکه اساتید با امکانات زیر:

۱. تهیه فیلم، اسکریم^۱ یا اچ‌تی‌ام‌ال،^۲ سی‌دی، متن اندرویدی، گزیده کتاب و...؛

۲. سؤال اساتید و ارائه پاسخ به آنان توسط مشاوران مربوطه به صورت آنلاین و آفلاین؛

۳. درج مقالات آموزشی در سایت به صورت دسته‌بندی با امکان جست‌وجوی موضوعی؛

۱. فایل‌های صوتی فشرده با قابلیت استفاده مجدد.

۲. وبگاه، اجزای منطقی یک نوشتار (تصاویر، فهرست‌ها، بندها، جدول‌ها و...).

۴. درج تجربه و دیدگاه اساتید در سایت برای بهره‌برداری
سایر اعضا؛

۵. درج کتب و نشریات قابل استفاده برای اساتید با ذکر
عنوان و خلاصه آن؛

۶. درج اطلاعیه‌های مرتبط با اساتید و بخش‌نامه‌های
مربوطه؛

۷. ارائه کارگاه‌های دانش‌افزایی به صورت آنلاین؛

۸. ارائه کارگاه‌های دانش‌افزایی به صورت آنلاین با قابلیت
ارتباط زنده بین شاگردان و اساتید کارگاه و برگزاری امتحان و
آزمون آنلاین؛

۹. تشکیل انجمن‌های تخصصی متناسب با دروس حوزوی
(در سطح ۱، ۲، ۳ و ۴) و عضویت اساتید در هر انجمن
برای تبادل نظر اعضای انجمن. (فقه و اصول، علوم قرآن
و حدیث، کلام و علوم عقلی، ادبیات عرب و...) و ایجاد
انجمن‌های علمی به درخواست اعضا؛

۱۰. ارسال پیامک به تلفن همراه و گذاشتن پیام در ایمیل
اساتید برای اطلاع‌رسانی و فراخوان‌های مربوطه؛

۱۱. امکان جست‌وجوی موضوعی در هریک از موارد
یادشده و اطلاعات موجود؛

۱۲. امکان مشاهده بخشی از مطالب به صورت آزاد برای
عموم؛

۱۳. اجازه امکان استفاده از تمام امکانات سایت فقط برای
اساتید دارای حکم تدریس و دارای نام کاربری و پسورد؛

۱۴. تکمیل مشخصات و سوابق علمی و تدریسی اساتید برابر فرم و محدوده تعیین شده توسط استاد و امکان مشاهده آن توسط اعضای انجمن علمی مربوطه؛
۱۵. درج عناوین و خلاصه مقالات علمی اساتید؛
۱۶. ثبت شناسنامه مدارس به اختصار در سامانه و امکان مشاهده برای کل اعضا؛
۱۷. گزارش‌گیری میزان حضور و فعالیت اساتید در سامانه برای ارزیابی عملکرد سالانه اساتید (در بخش فعالیت در فضای مجازی)؛
۱۸. ارائه نظرات اساتید در پنج بخش (متون، نظام و برنامه‌ها، ساختار و تشکیلات، آیین‌نامه‌ها، کمبودها و انتظارات اساتید)؛
۱۹. ایجاد وبلاگ با ظرفیت محدود با امکان دسترسی اساتید و اعضای سامانه؛
۲۰. امکان جست‌وجو و فیلتر به صورت خودکار در بخش درج مقالات، سؤال و ارائه دیدگاه‌ها و تجربیات اساتید با تعریف مفاهیم مشخص؛
۲۱. معرفی استاد در بخش اعلام نظر و درج مقاله استاد، (اسم، پایه حکم تدریس، عکس، شهرستان و مدرسه محل تدریس)؛
۲۲. معرفی افراد مستعد پس از بررسی سوابق و تأیید ستاد، به عنوان مشاور و عضو فعال برای مشاوره و پاسخ به سؤال‌های علمی و مهارتی اساتید.

ماده ۹) دوره‌ها:

دوره‌های مهارتی^۱ و دانشی^۲ شامل دوره‌های مقدماتی، پیشرفته، تکمیلی براساس آیین‌نامه مصوب مدیر محترم حوزه‌های علمیه به شماره ۱۴/۳۳۷۷۷ مورخ ۱۳۹۶/۹/۲۶ است.

ماده ۱۰) شرایط مربیان کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی:

در در مواد سیزده^۳ و چهارده^۴ آیین‌نامه دانش‌افزایی اساتید شرایط مربیان کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی تعیین شده است.

۱. دوره‌های مهارتی به دوره‌هایی گفته می‌شود که در آن شیوه‌های علمی و روش تدریس، آموزش داده می‌شود و در سه سطح مقدماتی، پیشرفته و تکمیلی برگزار می‌شود.
۲. دوره‌های دانشی به دوره‌هایی گفته می‌شود که در آن به ارتقای سطح علمی، تعمیق علوم، تبیین بخش‌های غامض کتاب و روش تدریس دروس خاص در سه سطح مقدماتی، پیشرفته و تکمیلی برگزار می‌شود.
۳. مربی کارگاه‌های مهارتی لازم است حداقل یکی از شرایط زیر را داشته باشد:

- الف) استاد مرکز تربیت مدرس با سابقه حداقل سه سال تدریس موفق؛
- ب) سابقه برگزاری حداقل سه دوره کارگاه موفق؛
- ج) دارای تألیف در موضوعات مربوطه؛
- د) دارای سه سال سابقه تدریس موفق در مراکز معتبر.
۴. مربی کارگاه‌های دانشی لازم است حداقل یکی از شرایط زیر که به تأیید معاونت آموزش حوزه رسیده باشد را دارا باشد:
- الف) استاد مرکز تربیت مدرس با سابقه سه سال تدریس موفق؛
- ب) سه دوره تدریس مربوطه در مراکز معتبر و دارای سبک و روش تدریس موفق؛
- ج) دارای تألیف با متدهای جدید در موضوعات مربوطه.

ماده ۱۱) وظایف مدیریت شبکه و سامانه مجازی:

۱. تعیین سطح دسترسی به سامانه (ستاد، استان، مدارس، اساتید، مربیان و مشاوران)؛
۲. مدیریت سامانه، تهیه و ارائه گزارش‌های دوره‌ای و سالانه به مسئولان مربوطه؛
۳. پی‌گیری و رصد کاربران، اساتید، مربیان و مشاوران؛
۴. ارزیابی و ارزشیابی عملکرد و گزارش‌گیری.

ماده ۱۲) مراحل اجرا و پیش‌نیازهای اجرایی:

۱. تشکیل کارگروه تعیین کتب و سرفصل‌های دروس برای تدریس؛
۲. شناسایی اساتید به تفکیک نیاز استاد با توجه به سوابق علمی و تدریسی استاد، محل تدریس، حکم تدریس، دروس در حال تدریس؛
۳. دسته‌بندی و جمع‌آوری اطلاعات اساتید (اطلاعات شناسنامه‌ای، شماره تلفن همراه، شماره پرونده و...؛
۴. ایجاد امکانات سخت‌افزاری، نرم‌افزاری و ارتباطات لازم در سامانه‌های پیشخوان، نجاح و نجما؛
۵. شناسایی اساتید توانمند و توجیه‌شده از جمله (اساتید مرکز تربیت مدرس، اساتید شناخته‌شده و مجرب کارگاه‌های دانش‌افزایی، استفاده از آرشیو کلاس‌های اساتید دانش‌افزایی و...)

۶. اطلاع‌رسانی به اساتید مورد هدف (آیین‌نامه‌ها، نتایج ارزیابی، مزایا، روش اجرای کارگاه، ملزومات مورد نیاز و...)؛

۷. تهیه محتوا، ضبط و پیاده‌کردن دروس (فیلم، اسکریم، اچ‌تی‌ام‌ال، سی‌دی، متن اندرویدی، گزیده کتاب و...)؛
۸. ویژگی‌های محتواهای آموزشی براساس اصول آموزش مجازی است از قبیل: متن، تصویر، فیلم، صوت و ...

ماده ۱۳) تأمین هزینه‌ها:

۱. حق الزحمه تدریس استاد؛
۲. هزینه ضبط و استودیو؛
۳. هزینه اینترنت؛
۴. هزینه میکس.

ماده ۱۴) مزایا و امتیازات:

اساتید برابر ماده ۲۰ آیین‌نامه دانش‌افزایی و توانمندسازی اساتید آموزشی و سه تبصره ذیل آن از مزایای مربوطه برخوردار می‌شوند.

این آیین‌نامه در ۱۵ ماده در تاریخ ۹۹/۶/۱۷ به شماره ۱۳/۱۸۱۷۱ به تأیید مدیر محترم حوزه‌های علمیه (دامت برکاته) رسید.

۳. دستور العمل اجرایی طرح معافیت دائم

فصل اول: مسئولیت اجرا

مجری طرح دایره مشمولان مرکز مدیریت حوزه علمیه قم با همکاری معاونت امور حوزه‌های علمیه، به شرح ذیل می‌باشد:

الف) جذب و گزینش، احراز صلاحیت‌های لازم، تعیین محل مأموریت و تأیید گزارش کار به عهده معاونت امور حوزه‌های علمیه می‌باشد.

ب) تشکیل پرونده، معرفی به محل مأموریت و تیپ ۸۳ حضرت امام صادق (علیه السلام) اعلام گزارش کار به تیپ ۸۳ و اعزام به دوره آموزش نظامی، به عهده دایره مشمولان مرکز مدیریت است.

فصل دوم: شیوه اجرا

۱. معاونت امور حوزه‌های علمیه همه‌ساله افراد مورد نیاز حوزه‌های علمیه شهرستان‌ها را برآورد نموده و به دایره مشمولان اعلام نمایند.

۲. مدارس علمیه شهرستان‌ها حسب نیاز می‌توانند نسبت به معرفی واجدین شرایط به معاونت امور حوزه‌های علمیه اقدام نمایند.

۳. معاونت امور حوزه‌های علمیه پس از بررسی و تأیید صلاحیت علمی، اخلاقی، سیاسی و تعیین محل مأموریت، فرد متقاضی را برای تشکیل پرونده به دایره مشمولان معرفی می‌کند. بدیهی است افراد خارج از مراحل مذکور شامل این طرح نمی‌باشند.

۴. دایره مشمولان برای معرفی متقاضی به تیپ ۸۳ اقدام نموده و رونوشت آن را به معاونت امور حوزه‌های علمیه ارسال نماید.

۵. مدرسه به کارگیرنده تاریخ شروع کار مشمول و گزارش کار او را هر سه ماه یک بار به معاونت امور حوزه‌های علمیه ارسال و معاونت پس از تأیید، آن را به دایره مشمولان برای ارسال به تیپ ۸۳ اعلام می‌نماید.

فصل سوم: شرایط استفاده از طرح

الف) قبولی حداقل پایه دهم برای تدریس و مدیریت؛

تبصره) در موارد نیاز و ضروری حداقل پایه هفتم برای تدریس پایه ۱ تا ۳ و پایه ششم برای انجام امور اداری کفایت می‌کند. اولویت اعزام با کسانی است که از توان علمی بالاتر برخوردار باشند.

ب) داشتن حکم از مرکز مدیریت براساس جدول سازمانی مدارس علمیه؛

ج) برخورداری از توانایی جسمی لازم برای انجام مأموریت‌های محوله؛

د) تعهد به انجام مأموریت‌های محوله در طول دوران خدمت؛

هـ) تعهد به پرهیز از انجام اعمال خلاف شئون روحانیت.

فصل چهارم: مدت خدمت و کیفیت اشتغال

۱. مدت خدمت سربازی در حال حاضر ۱۸ ماه تمام است که به صورت پیوسته یا ناپیوسته انجام می‌گیرد.

تبصره ۱) خدمت ناپیوسته برای تصدی تدریس یا مدیریت در هر مرحله نباید کمتر از یک سال باشد.

تبصره ۲) تغییر محل خدمت از مدارس علمیه تحت برنامه معاونت امور حوزه‌های علمیه به سازمان‌های دیگر امکان‌پذیر نیست.

تبصره ۳) مدت حضور در جبهه یا گذراندن دوره آموزش نظامی مورد تأیید با ارائه مدرک معتبر، طبق مقررات از دوران خدمت کسر می‌گردد.

۲. اساتید و مدیران براساس شرح وظایف مربوطه ملزم به انجام امور ذیل می‌باشند:

الف) در تمام دوران خدمت در اختیار مدرسه علمیه محل مأموریت بوده و در این مدت اشتغال به کار دیگری نداشته باشند؛

ب) اشتغال اساتید به حداقل چهار درس در روز و سه ساعت حضور در مدرسه (هفت ساعت)؛

ج) حداقل مدت تدریس در هر سال ششصد ساعت،
برابر برنامه آموزشی ارسالی از طرف معاونت امور
حوزه‌های علمیه؛

د) حضور فعال مدیران از ساعت هفت صبح تا دوازده
و دو ساعت بعد از ظهر.

فصل پنجم: محل خدمت

تعیین محل خدمت با معاونت امور حوزه‌های علمیه
است و باید خارج از حوزه علمیه قم و محل اشتغال به
تحصیل داوطلب باشد (اولویت با مناطق محروم و موارد
ضروری می‌باشد، تشخیص موارد ضرورت به عهده
معاونت امور حوزه‌های علمیه است).

فصل ششم: مرخصی و تعطیلات

۱. مرخصی یک ماه در سال می‌باشد که فقط در تابستان‌ها
قابل استفاده است؛

۲. تعطیلات طبق برنامه ارسالی معاونت امور حوزه‌های
علمیه می‌باشد؛

۳. مدرسه موظف است در تعطیلات تابستانی از وجود
مشمول در کلاس‌های تابستانی و جبرانی استفاده نماید.
تبصره در صورت نبود درس، مشمولان با هماهنگی
معاونت امور حوزه‌های علمیه به مدرسه دیگری اعزام
می‌شوند.

فصل هفتم: مزایا

۱. حقوق افراد در دوران خدمت، طبق درجه استحقاقی به آن تعلق خواهد گرفت و بر عهده مدرسه به‌کارگیرنده می‌باشد؛

۲. استفاده از طرح، مانع از دریافت شهریه نمی‌گردد؛

۳. امور خدماتی از قبیل مسکن و غیره بنا به صلاحدید و توان مدرسه به‌کارگیرنده به عهده آن مدرسه خواهد بود.

فصل هشتم: آموزش نظامی

۱. دوره آموزشی نظامی مشمولین به مدت ۴۵ روز در تیپ ۸۳ در تابستان‌ها برگزار می‌گردد و افرادی که قبلاً آموزش نظامی را گذرانده‌اند و این آموزش مورد تایید تیپ ۸۳ باشد، از آموزش مجدد معاف هستند؛

۲. لازم است مشمولین برای اطلاع از تاریخ دقیق برگزاری دوره آموزش با دایره مشمولین در تماس باشند؛

۳. پس از مشخص شدن تاریخ آموزش، مشمولین با معرفی نامه مدرسه محل مأموریت، جهت گذراندن دوره آموزش، همراه با تایید معاونت امور حوزه‌های علمیه به دایره مشمولین مراجعه نمایند.

فصل هفتم: مسائل انضباطی

۱. ترک محل مأموریت یا عدم انجام مأموریت بدون عذر

موجه، تخلف محسوب شده و در مرتبه اول و دوم موجب افزایش مدت مأموریت به مقدار دو برابر زمان تخلف می‌شود و در مرحله سوم موجب محرومیت استفاده از طرح خواهد شد.

تبصره) در صورتی که ترک محل مأموریت دو هفته متوالی باشد در همان مرحله اول موجب محرومیت استفاده از طرح خواهد شد.

۲. ارتکاب هرگونه اعمال خلاف شئون روحانیت موجب محرومیت استفاده از طرح خواهد شد و مرجع رسیدگی مرکز مدیریت حوزه علمیه قم می‌باشد.

۳. به مشمولانی که مأموریت‌های محوله را به نحو احسن انجام داده و ممتاز شناخته شوند، جایزه مناسبی از سوی مدیریت اعطا می‌شود.

۴. ضوابط برقراری دروس فقه و اصول

مقدمه

در راستای ارتقای سطح علمی و تربیتی طلاب و برگزاری دروس فقه و اصول پایه ۵ و ۶ در مدارس‌های رسمی حوزه علمیه قم و فراهم نمودن زمینه انتخاب استاد توسط طلاب، شرایط صدور مجوز برقراری دروس یادشده در مدارس‌های رسمی و مدارس علمیه سطح یک حوزه علمیه قم به شرح ذیل تدوین گردیده است.

الف) برگزاری دروس متعدد فقه و اصول در مدارس علمیه:

ماده ۱) شرایط اساتید دروس فقه و اصول پایه ۵ و ۶ در مدارس علمیه سطح یک حوزه علمیه قم عبارت است از:

۱. داشتن مجوز تدریس فقه و اصول سطح یک یا سطوح عالی برابر مصوبه ۹۴۴ شورای عالی؛

۲. برخوردار از توانایی و تجربه لازم به تشخیص مدیر مدرسه.

ماده ۲) به منظور اهتمام ویژه به نظام هدایت علمی تربیتی، عضویت اساتید در گروه علمی تربیتی فقه و اصول مدرسه الزامی است.

ماده ۳) تعداد اساتید هر ماده درسی متناسب با تعداد طلاب به تشخیص مدیر با مشورت شورای مدرسه تعیین می‌شود.

ماده ۴) تعیین حداقل و حداکثر تعداد طلاب شرکت‌کننده در کلاس درس هر یک از اساتید یا محدود نبودن آن، در اختیار مدیر مدرسه است که با مشورت شورای مدرسه تصمیم‌گیری می‌شود.

ماده ۵) اساتید طرح با حفظ حد نصاب حداقل ده طلبه، برابر ضوابط مربوط، همانند سایر اساتید، از مزایا و حق الزحمه کامل برخوردارند.

تبصره) در صورت نداشتن حد نصاب ده نفر، متناسب با تعداد طلاب، حق الزحمه محاسبه می‌شود. مثال: در صورت دو کلاس با تعداد ۴ و ۶ نفر، حق الزحمه یک استاد کامل به نسبت چهل درصد و شصت درصد بین دو استاد تقسیم می‌شود.

ماده ۶) تصمیم‌گیری نسبت به برگزاری یا عدم برگزاری کلاس‌های متعدد در دروس یادشده در اختیار شورای مدرسه می‌باشد.

ب) برگزاری دروس فقه و اصول پایه ۵ و ۶ در مکان‌های رسمی آزاد حوزه علمیه قم:

ماده ۷) شرایط اساتید دروس فقه و اصول پایه ۵ و ۶ در مدرسه‌های رسمی آزاد حوزه علمیه قم عبارت است از:

۱. داشتن مجوز تدریس فقه و اصول سطح یک یا سطوح عالی برابر مصوبه ۹۴۴ شورای عالی؛

۲. برخوردار از پنج سال سابقه تدریس موفق فقه و اصول سطح یک یا سطوح عالی.

ماده ۸) اساتید واجد شرایط توسط معاونت آموزش به مدرس‌های رسمی آزاد حوزه علمیه قم معرفی می‌شوند.

ماده ۹) در راستای اهتمام به نظام هدایت علمی تربیتی، اساتید طرح، در قالب گروه‌های علمی تربیتی ساماندهی می‌شوند.

ماده ۱۰) طلاب سطح یک مدارس علمیه قم برابر ضوابط مربوطه و با اجازه، هماهنگی و نظارت مدیر مدرسه، مجازند در دروس اساتید یادشده شرکت نمایند.

ماده ۱۱) تصمیم‌گیری نسبت به مجازبودن شرکت کل طلاب یا بعضی از آنان در دروس اساتید مذکور و نحوه نظارت بر تحصیل طلاب از هر نظر در اختیار شورای مدرسه است (تعیین استاد، کم و کیف نظارت و...).

ماده ۱۲) به منظور برخورداری از هدایا و مزایای مربوطه، اساتیدی که در مدرس‌های رسمی با معرفی معاونت آموزش تدریس می‌نمایند، اسامی آن‌ها همراه با اساتید سطوح عالی، به دفاتر شهریه معرفی می‌شوند و توسط ستاد حق الزحمه‌ای به آنان پرداخت نمی‌شود.

۵. شرح وظایف شورای آموزش مدیریت‌های استانی

در بخش امور اساتید

مقدمه

در راستای اجرای مطلوب مصوبه ۹۴۴ شورای عالی و تکمیل، حفظ و تثبیت اساتید موفق و ارتقای سطح علمی و مهارتی اساتید و بهره‌گیری از ظرفیت کارشناسی اساتید و مدیران واحدهای آموزشی، شرح وظایف شورای آموزش استان، در بخش امور اساتید، به شرح ذیل تدوین شده است:

۱. برنامه‌ریزی برای جذب و تکمیل اساتید واحدهای آموزشی برابر ضوابط مربوطه؛
۲. نظارت بر توزیع متوازن اساتید و صدور مجوز به‌کارگیری و نقل و انتقال اساتید در واحدهای آموزشی، متناسب با سطح علمی، وضعیت خاص واحدهای آموزشی، حکم تدریس اساتید، تعداد طلاب مدرسه؛
۳. برنامه‌ریزی برای ارتقای سطح علمی و مهارتی اساتید و

تعیین اولویت‌های دوره‌های آموزشی مورد نیاز اساتید؛

۴. نظارت بر تشکیل و فعالیت گروه‌های علمی تربیتی؛

۵. برنامه‌ریزی و نظارت بر اجرای ارزیابی عملکرد اساتید

برای تقدیر از اساتید موفق و تقویت اساتید متوسط؛

۶. بررسی نتایج کلی ارزیابی سالانه اساتید و تصمیم‌گیری

نسبت به اساتید ضعیف و معرفی مواردی که تقویت و

ارتقای آن‌ها امکان ندارد، به معاونت آموزش حوزه‌های

علمیه، جهت اتخاذ تصمیم مقتضی؛

۷. تصمیم‌گیری نسبت به اساتیدی که واحدهای آموزشی

درخواست قطع همکاری آن‌ها را دارند پس از اخذ رأی

هیئت امنای واحد آموزشی و استماع سخنان استاد مربوطه

و مدیر واحد آموزشی؛

۸. نظارت بر ارتقای رتبه تدریس اساتید سطح یک به

سطوح بالاتر، براساس ارزیابی عملکرد و آیین‌نامه ارتقای

رتبه اساتید؛

۹. برنامه‌ریزی و نظارت بر اجرای آیین‌نامه استاد معین، در

راستای سنت استادپروری از بین طلاب ممتاز و نمونه؛

۱۰. برنامه‌ریزی برای شناسایی و جذب اساتید دروس خارج،

سطوح عالی، دروس تخصصی و مهارتی، در راستای ارتقای

سطح علمی واحدهای آموزشی؛

۱۱. تعیین اولویت مدارس در جذب اساتید جدید که از

حمایت مالی مرکز بهره‌مند می‌شوند، متناسب با سطح

علمی مدرسه، تعداد کمبود اساتید و تعداد طلاب و

شورای عالی
حوزه‌های علمیه
مرکز مدیریت
حوزه‌های علمیه

وضعیت مالی و امکانات مدرسه در سقف بودجه مصوب
سالانه؛

شرح وظایف در یک مقدمه و یازده ماده به شماره ۱۳/۵۷۹۲۵
در تاریخ ۹۷/۱۲/۱۴ به تأیید مدیر محترم حوزه‌های علمیه
(دامت برکاته) رسید.

۶. آیین نامه گروه‌های علمی تربیتی

(واحدهای آموزشی حوزه‌های علمیه، سطوح عالی و

دروس خارج)

موضوع: ابلاغ آیین نامه گروه‌های علمی تربیتی و دستورالعمل اجرایی آن.

با احترام و تشکر پیرو نامه شماره ۱۳/۳۱۴۸۳ مورخ ۹۶/۹/۱۱ آیین نامه اجرایی مصوبه ۹۴۴ شورای عالی در بخش گروه‌های علمی تربیتی که اصلاحیه‌های مربوط به نحوه صدور احکام مدیران گروه‌ها با تأیید مدیر محترم حوزه‌های علمیه در آن اعمال شده است به پیوست به استحضار می‌رسد، آیین نامه با توجه به مصوبه ۹۴۴ شورای عالی، تدوین و به تأیید مدیر محترم حوزه‌های علمیه رسیده است. نظر به تأکید مدیر محترم حوزه‌های علمیه بر اهمیت و نقش گروه‌های علمی تربیتی در واحدهای آموزشی، مستدعی است

مقرر فرمایید آیین‌نامه و دستورالعمل ذیل به واحدهای آموزشی، ابلاغ شود و برابر آن، نسبت به تشکیل گروه‌های علمی تربیتی در مدارس علمیه‌ای که تاکنون انجام نگرفته است و همچنین نسبت به فعال‌سازی گروه‌های تشکیل‌شده، اقدامات لازم انجام پذیرد و گزارش عملکرد آن‌ها به این معاونت ارسال شود.

الف) صدور احکام در مرحله اول تشکیل گروه‌ها:

ماده ۱) با توجه به اهمیت جایگاه گروه‌های علمی تربیتی در واحدهای آموزشی، احکام مدیران و سایر اعضا «برای مدت دو سال تحصیلی» به شرح ذیل صادر می‌شود:

۱. با نظارت مدیریت استان، برابر آیین‌نامه گروه‌های علمی تربیتی، متناسب با عناوین دروس و تعداد اساتید و طلاب، اعضای گروه‌ها توسط مدیران واحدهای آموزشی با هماهنگی شورای واحد آموزشی، انتخاب و برابر فرم پیوستی شماره ۱ / الف به مدیریت استان پیشنهاد می‌شوند.

۲. مدیریت‌های استانی پس از تطبیق اعضا با شرایط مندرج در آیین‌نامه، موافقت اولیه خود را با عضویت افراد واجد شرایط، به واحد آموزشی اعلام می‌نمایند.

۳. پس از اعلام موافقت مدیریت استان، گروه‌های علمی تربیتی در اولین جلسه، مدیر و دبیر گروه را از بین اعضا

انتخاب و پیشنهاد می‌نمایند و توسط مدیر واحد آموزشی، به مدیریت استان معرفی می‌شوند، مدیریت استان پس از تأیید، مراتب را جهت تأیید نهایی مدیر، دبیر و سایر اعضا، برابر فرم پیوستی شماره ۱/ الف، به معاونت آموزش ستاد اعلام می‌نماید.

۴. معاونت آموزش پس از بررسی‌های لازم موافقت خود را با مدیر، دبیر و سایر اعضای گروه، به مدیریت‌های استانی ابلاغ می‌نماید، سپس مدیریت‌های استانی نسبت به صدور احکام مدیران، دبیران و اعضای گروه‌ها با امضای مدیر استان «برابر نمونه پیوستی» اقدام نموده و احکام را به واحدهای آموزشی ابلاغ نموده و تصویر آن را به معاونت آموزش حوزه‌های علمیه ارسال می‌نمایند.

ب) تمدید احکام در مراحل بعدی:

ماده ۲) پس از اتمام دوره دو ساله فعالیت گروه‌های علمی تربیتی، تمدید احکام اعضا «برای مدت دو سال تحصیلی» به شرح ذیل انجام می‌شود:

احکام مدیران گروه‌های علمی تربیتی واحدهای آموزشی شهرستان‌ها، پس از ارزیابی عملکرد مثبت توسط مدیر استان تمدید و صادر می‌شود و احکام دبیران و سایر اعضا پس از ارزیابی عملکرد مثبت و تأیید مدیریت استان، توسط مدیران واحدهای آموزشی که دارای حکم مدیریت هستند

تمدید و صادر می‌شود و گزارش آن و تصویر احکام صادره، برای ثبت در سوابق اساتید به معاونت آموزش حوزه‌های علمیه ارسال می‌شود.

تبصره ۱) واحدهای آموزشی که فاقد مدیر رسمی و حکم‌دار می‌باشند، احکام دبیران و سایر اعضای گروه‌ها، در شهرستان‌ها توسط مدیر استان، صادر می‌شود.

تبصره ۲) مدیران، دبیران و سایر اعضای گروه‌ها برای بار اول لازم است به تأیید معاونت آموزش حوزه‌های علمیه رسانده شوند.

ج) آموزش، نظارت و ارزیابی:

ماده ۳) پس از صدور احکام اعضا، در آغاز فعالیت گروه‌ها، مدیریت‌های استانی، نشستی را با اعضای گروه‌های علمی تربیتی، برای تبیین شرح وظایف، برگزار می‌نمایند.

ماده ۴) برابر آیین‌نامه گروه‌های علمی تربیتی، گروه‌ها، حداقل هر ماه یک جلسه تشکیل داده و صورت جلسه و گزارش عملکرد یک ماه خود را برابر فرم پیوستی شماره ۲/الف، تکمیل و به مدیر واحد آموزشی ارائه نمایند.

ماده ۵) مدیران واحدهای آموزشی و مدیریت‌های استانی در طول سال تحصیلی، حسب شرح وظایف خود

بر فعالیت گروه‌ها، نظارت نموده و گزارش آن را به شرح ذیل اعلام می‌نمایند.

واحدهای آموزشی:

واحدهای آموزشی در پایان هر ماه، گزارش فعالیت گروه‌ها را طی فرم شماره ۲/الف به مدیریت استان ارسال می‌نمایند.

مدیریت‌های استانی:

مدیریت‌های استانی پس از بررسی و اقدام لازم، خلاصه گزارش را برابر فرم شماره ۳/الف و فرم شماره ۴/الف در پایان هر سال تحصیلی (خردادماه) به معاونت آموزش ستاد ارسال می‌نمایند.

ماده ۶) مدیریت‌های استانی با حضور فعال خود بر عملکرد گروه‌ها، از نظر کمی و کیفی، نظارت کامل داشته و گروه‌های فعال و موفق را در هر سال مشخص، معرفی و تشویق نموده و نسبت به سایر گروه‌ها، اقدام مقتضی را معمول داشته و گزارش آن را به معاونت آموزش ستاد ارسال نمایند.

ماده ۷) واحدهای آموزشی جدیدالتأسیس، چنانچه فاقد حداقل اساتید مورد نیاز تشکیل گروه علمی تربیتی باشند، وظایف گروه علمی تربیتی مدرسه به عهده شورای مدرسه است که براساس ماده ۴ و ۵ مصوبه

شورای عالی
حوزه‌های علمیه
مرکز مدیریت
حوزه‌های علمیه

شماره ۷۳۵ شورای عالی (آیین‌نامه مدیریت مدارس
علمیه) تشکیل می‌شود.

۷. آیین‌نامه تشکیل شورای مدارک علمی و اعطای مدارک

ماده ۱) به منظور برنامه‌ریزی در اعطای مدارک علمی به دانش‌آموختگان حوزه‌های علمیه، در چارچوب مصوبات شورای عالی حوزه‌های علمیه، شورای مدارک علمی و اعطای مدارک با حضور اعضای ذیل تشکیل می‌شود:

الف) مدیر حوزه‌های علمیه (رئیس شورا)؛

ب) معاون آموزش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛

ج) معاون پژوهش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛

د) حداقل چهارتن از اساتید و صاحب‌نظران، به عنوان کارشناس به پیشنهاد مدیر حوزه‌های علمیه و تأیید شورای عالی به مدت دو سال؛

ه) مدیر مدارک علمی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه بدون حق رأی.

ماده ۲) وظایف شورای مدارک علمی عبارت است از:

الف) ایجاد زمینه اجرای مصوبات شورای عالی و آیین‌نامه‌ها و برنامه‌های پیش‌بینی شده در ارتباط با مدارک علمی؛

ب) تهیه، تدوین و پیشنهاد برنامه‌های جدید و اصلاح و تغییر در آیین‌نامه‌ی مدارک علمی به شورای عالی با درخواست مدیر حوزه‌های علمیه؛

ج) تصمیم‌گیری نسبت به موارد محوله در این آیین‌نامه در چارچوب ضوابط مصوب؛

د) بررسی امور مربوط به مدارک علمی که توسط مدیر حوزه‌های علمیه به این شورا ارجاع می‌شود؛

هـ) تصویب عناوین کمیته‌های علمی و تعیین اعضای آن که از سوی معاونت آموزش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه پیشنهاد می‌گردد؛

و) تصویب دستورالعمل‌های مورد نیاز این آیین‌نامه از جمله: دستورالعمل و شیوه‌نامه‌ی تدوین پایان‌نامه و رساله.

ماده‌ی ۳) مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه به متقاضیان واجد شرایط در سطوح یک، دو، سه و چهار پس از احراز صلاحیت‌های لازم، طبق ضوابط این آیین‌نامه مدرک علمی اعطا می‌کند.

تبصره) تعیین ملاک احراز صلاحیت‌ها بر عهده‌ی شورای مدارک علمی و مرجع تأیید صلاحیت‌های عمومی مرکز امور صیانتی می‌باشد.

ماده‌ی ۴) اعطای مدرک در سطوح چهارگانه منوط به موفقیت در دروسی است که در زمان امتحان، جزء برنامه‌ی درسی همان سطح محسوب می‌شده و نسبت به طلابی که قبلاً دروس سطوح مذکور را گذرانده‌اند، برنامه‌های

درسی جدید ملاک نخواهد بود.

ماده ۵) افرادی که پرونده کاملی در مرکز مدیریت نداشته یا فاقد پرونده می‌باشند، از طریق مواد ۱۰ و ۱۸ مصوبه ۴۴ شورای عالی - که نحوه اعطای مدرک به طلاب فاقد پرونده تحصیلی را تعیین می‌کند - تعیین سطح می‌شوند و چنانچه سطح علمی آنان در حد سطح یک یا دو باشد، مطابق ضوابط، مدرک مربوط را دریافت می‌کنند و اگر در حد سطح سه باشند، می‌توانند برای گرفتن موضوع برای تدوین پایان‌نامه اقدام نمایند.

ماده ۶) متقاضیان دریافت مدرک سطح سه و چهار، علاوه بر قبولی در ارزشیابی مربوط، باید در یکی از موضوعات علوم اسلامی پایان‌نامه یا رساله تدوین کنند.

ماده ۷) شرایط اختصاصی اعطای مدرک سطح یک و دو عبارت است از:

الف) کسب معدل ۱۴ در دروس سطح یک برای مدرک سطح یک؛^۱
ب) دارا بودن مدرک سطح یک و معدل ۱۴ در دروس سطح دو برای دریافت مدرک سطح دو.

ماده ۸) شرایط اختصاصی اعطای مدرک سطح سه عبارت است از:

الف) دارا بودن مدرک سطح دو؛

۱. کسانی که در امتحانات حوزه، نمره قبولی کسب کرده‌اند، اما معدل ۱۴ را ندارند، با آن‌ها مطابق مصوبه ۲۱۴ عمل می‌گردد.

ب) گذراندن دروس سطح سه عمومی یا تخصصی و کسب معدل ۱۴ در آن‌ها؛

ج) تدوین پایان‌نامه طبق ضوابط و کسب حداقل نمره ۱۴؛
د) معمم بودن مستمر.

تبصره ۱) در مواردی که امکان تعمیم مستمر وجود ندارد، از طریق کمیسیون موارد خاص حوزه‌های علمیه، موضوع مصوبه ۸۲۲ شورای عالی، مطابق دستورالعمل مصوب شورای مدارک علمی تصمیم‌گیری خواهد شد.

تبصره ۲) فضلا و اساتیدی که پرونده کاملی در مرکز مدیریت نداشته یا فاقد پرونده می‌باشند و حداقل پنج سال سابقه تدریس دروس حوزوی^۱ سطح سه یا هشت سال سابقه تدریس دروس اصلی سطح دو در مراکز عمومی و رسمی حوزه علمیه را با تأیید مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه دارا باشند، از کسب شرایط مندرج در بند «الف» و «ب» این ماده معاف بوده و می‌توانند برای گرفتن موضوع پایان‌نامه سطح سه اقدام کنند.

تبصره ۳) محققان حوزه علمیه که پرونده کاملی در مرکز مدیریت نداشته یا فاقد پرونده می‌باشند، با داشتن یکی از شرایط ذیل بدون لحاظ نمرات پایه‌های تحصیلی می‌توانند برای گرفتن موضوع پایان‌نامه سطح سه اقدام کنند. احراز شرایط مندرج در این تبصره بر

۱. دروس فقه، اصول، کلام و فلسفه اسلامی، علوم قرآنی.

عهده کمیته علمی است که پس از تأیید شورای مدارک قطعیت خواهد یافت:

- (الف) تألیف دو کتاب علمی در یکی از رشته‌های علوم اسلامی؛
(ب) حداقل دو مقاله منتشرشده در مجلات علمی - پژوهشی یا چهار مقاله منتشرشده در مجلات علمی - ترویجی؛
(ج) حداقل سه سال همکاری علمی - پژوهشی مستقیم و مؤثر در طرح‌های تحقیقاتی مراکز پژوهشی مورد تأیید مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه.

تبصره ۴) محققان حوزه علمیه که پرونده کاملی در مرکز مدیریت نداشته یا فاقد پرونده می‌باشند، در صورتی که دو کتاب - که هر کدام در حد پایان‌نامه سطح سه در یکی از رشته‌های علوم اسلامی باشد - تألیف نموده باشند، پس از بررسی کمیته علمی و تأیید شورای مدارک علمی، می‌توانند بدون ارائه پایان‌نامه سطح سه، به شرط دارابودن سایر شرایط این ماده، مدرک سطح سه دریافت کنند.

ماده ۹) شرایط اختصاصی اعطای مدرک سطح چهار عبارت است از:

- (الف) دارابودن مدرک سطح سه؛
(ب) قبولی در چهار مصاحبه علمی درس خارج فقه و چهار مصاحبه علمی درس خارج اصول یا اتمام دوره تخصصی سطح چهار و قبولی در دو مصاحبه علمی درس خارج فقه و دو مصاحبه علمی درس خارج اصول (مطابق آیین‌نامه امتحانات شفاهی، موضوع مصوبه ۱۰۵۴)؛

ج) معمم بودن مستمر؛

د) دفاع از رساله و کسب حداقل نمره ۱۴؛

ه) کسب معدل ۱۴ در دروس دوره تخصصی سطح چهار.^۱

تبصره ۱) طلاب پس از اخذ مدرک سطح سه و قبولی در مصاحبه‌های موضوع بند «ب»، با داشتن سایر شرایط می‌توانند بلافاصله برای اخذ مدرک سطح چهار اقدام نمایند.

تبصره ۲) کسانی که مدرک تخصصی سطح چهار دریافت کرده‌اند، چنانچه بخواهند مدرک تخصصی دیگری دریافت نمایند، نیازی به شرکت مجدد در مصاحبه نبوده و همان دو مصاحبه درس خارج فقه و درس خارج اصول قبلی، کافی می‌باشد و می‌توانند طبق ضوابط این آیین‌نامه، رساله تخصصی جدید خود را ارائه نمایند، ولی چنانچه بخواهند مدرک سطح چهار فقه و اصول دریافت نمایند، باید علاوه بر دو مصاحبه مذکور، در دو مصاحبه فقه و دو مصاحبه اصول دیگر نیز موفق به کسب نمره قبولی شوند و رساله سطح چهار فقه و اصول خود را طبق ضوابط تدوین و ارائه نمایند.

تبصره ۳) در مواردی که امکان تعمم مستمر وجود ندارد، از طریق کمیسیون موارد خاص حوزه‌های علمیه،

۱. کسانی که در امتحانات حوزه، نمره قبولی کسب کرده‌اند، اما معدل ۱۴ را ندارند، با آنها مطابق مصوبه ۲۱۴ عمل می‌گردد.

موضوع مصوبه ۸۲۲ شورای عالی، مطابق دستورالعمل مصوب شورای مدارک علمی تصمیم‌گیری خواهد شد.

تبصره ۴) فضلا و محققانی که دارای سابقه تألیف حداقل دو اثر علمی - که هر کدام از آن‌ها در حد رساله سطح چهار باشند - هستند، در صورتی که آثار آن‌ها در کمیته علمی مربوط بررسی و به تأیید شورای مدارک علمی برسد، می‌توانند بدون رعایت شروط مندرج در این ماده به جز بند «ج» مدرک سطح چهار دریافت کنند.

تبصره ۵) فضلا و اساتیدی که سابقه حداقل پنج سال تدریس موفق درس خارج حوزوی یا هشت سال تدریس موفق دروس حوزوی^۱ سطح سه، در مراکز رسمی، عمومی و تخصصی حوزه‌های علمیه با تأیید مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه را دارا باشند، می‌توانند بدون داشتن شرایط بندهای «الف» و «ب» و با ارائه یک تألیف علمی در حد رساله سطح چهار، پس از بررسی تألیف مذکور در کمیته علمی و تأیید شورای مدارک، مدرک سطح چهار دریافت نمایند.

تبصره ۶) فضلا و طلابی که دروس دوره سطح و چهار سال درس خارج را گذرانده‌اند و دارای مدرک کارشناسی ارشد یا گواهی آن از یکی از دانشگاه‌ها یا مؤسسات علمی معتبر می‌باشند و پایان‌نامه آن‌ها نیز در یکی از رشته‌های علوم اسلامی، با استفاده از منابع اسلامی باشد، پس از تأیید کمیته تخصصی مربوط، از شرط

۱. دروس فقه، اصول، کلام و فلسفه اسلامی، علوم قرآنی.

داشتن مدرک سطح سه (بند الف) معاف می‌باشند.

ماده ۱۵) طلابی که عنوان رشته تحصیلی در برگه

ارزیابی آنان «فقه و اصول» ثبت شده است، در صورت دارا بودن یکی از شرایط ذیل می‌توانند موضوع پایان‌نامه یا رساله خود را در موضوع مرتبط با رشته تخصصی درخواستی تدوین نمایند:

الف) تألیف حداقل یک کتاب علمی در رشته تخصصی درخواستی؛

ب) نگارش دو مقاله منتشرشده در نشریات علمی - پژوهشی؛

ج) سابقه سه سال همکاری در طرح‌های تحقیقاتی رشته درخواستی؛

د) دارا بودن مدرک دانشگاهی کارشناسی ارشد در زمینه رشته درخواستی؛

هـ) گذراندن درس‌های لازم در مراکز تخصصی یا مراکز پژوهشی که دارای مجوز هدایت پایان‌نامه از شورای گسترش حوزه‌های علمیه می‌باشند.

تبصره ۱) به طلابی که براساس شرایط فوق، پایان‌نامه

سطح سه در موضوعات تخصصی تدوین کنند، مدرک «علوم اسلامی با گرایش مرتبط با موضوع پایان‌نامه» اعطا می‌گردد. گرایش‌های مذکور به تصویب شورای گسترش حوزه‌های علمیه خواهد رسید.

تبصره ۲) طلابی که فاقد شرایط فوق باشند، می‌توانند

پایان‌نامه سطح سه خود را در موضوعات تخصصی تدوین

کنند، ولی مدرک اعطایی به ایشان با عنوان «علوم اسلامی در موضوع مرتبط با پایان‌نامه» خواهد بود.^۱

تبصره ۳) چنانچه طلاب علاوه بر درخواست تدوین پایان‌نامه یا رساله در رشته تخصصی، متقاضی مدرک تخصصی نیز باشند، علاوه بر دارا بودن شرایط یادشده باید در امتحان جامع علمی رشته درخواستی شرکت کرده و موفق به دریافت نمره قبولی شوند. به طلاب موضوع این تبصره پس از تدوین پایان‌نامه یا رساله، حسب مورد مدرک رشته تخصصی اعطا خواهد شد.

تبصره ۴) دستورالعمل مربوط به این ماده توسط معاونت آموزش تهیه شده و به تصویب شورای مدارک علمی خواهد رسید.

ماده ۱۱) به منظور بررسی صلاحیت علمی اساتید راهنما، مشاور و داور (موضوع ماده ۱۵ این آیین‌نامه) و تصویب موضوع پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و طرح‌نامه‌های آن‌ها در زمینه‌های مختلف علوم و معارف اسلامی، کمیته‌های علمی (به تناسب رشته‌های مصوب شورای گسترش) با تصویب شورای مدارک، حسب مورد در واحدهای آموزشی و مدیریت مدارک علمی، تشکیل می‌شود. ضوابط تشکیل کمیته و نحوه فعالیت آن براساس دستورالعملی خواهد بود که با پیشنهاد معاونت آموزش و تصویب شورای مدارک تعیین می‌گردد.

۱. این تبصره در جلسه مورد تصویب قرار نگرفت، اما در خارج از جلسه با تأیید اعضای محترم شورای عالی حاضر در جلسه، الحاق گردید.

ماده ۱۲) واحدهای آموزشی باید اعضای کمیته علمی خود را به معاونت آموزش معرفی نمایند تا پس از تأیید معاونت آموزش و تصویب شورای مدارک، امور مربوط به تصویب موضوع، طرح‌نامه، انتخاب اساتید راهنما و مشاور طلاب واحدهای آموزشی، توسط کمیته‌های مزبور صورت گیرد. برگزاری جلسات دفاعیه، برابر مقررات مندرج در این آیین‌نامه و با ترکیب پیش‌بینی‌شده، توسط واحد آموزشی مربوط و با نظارت مدیریت مدارک علمی انجام خواهد شد و مدارک ایشان به صورت متمرکز توسط مدیریت مدارک علمی صادر می‌گردد.

ماده ۱۳) کمیته‌های مورد نیاز حوزه آزاد توسط معاونت آموزش معرفی شده و پس از تأیید شورای مدارک تشکیل خواهد شد.

تبصره) معاونت آموزش می‌تواند متناسب با موضوع، طلاب حوزه آزاد را برای تدوین پایان‌نامه یا رساله به مراکز تخصصی معرفی نماید.

ماده ۱۴) اعضای کمیته‌های علمی باید حداقل دارای یکی از شرایط ذیل باشند:

- الف) پنج سال سابقه تدریس در رشته‌های مربوط؛
 - ب) دارای سه تألیف در رشته‌های مربوط؛
 - ج) دارای پنج سال سابقه تحقیق در رشته مربوط و ارائه مقالاتی در مجامع علمی یا مجلات تخصصی.
- تبصره ۱)** وظایف کمیته‌های علمی به پیشنهاد معاون

آموزش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه توسط شورای مدارک علمی تعیین می‌گردد.

تبصره ۲) برای افراد دارای مدرک سطح چهار، سوابق مندرج در بند «الف» و «ج»، سه سال و تعداد تألیف مندرج در بند «ب»، یک تألیف می‌باشد.

ماده ۱۵) طلاب، پایان‌نامه‌ها و رساله‌های خود را باید با نظارت یک استاد راهنما و حداقل یک استاد مشاور تدوین کنند. مسئولیت علمی پایان‌نامه و رساله به عهده استاد راهنما می‌باشد.

ماده ۱۶) اساتید راهنما و مشاور و داور علاوه بر صلاحیت‌های عمومی باید حداقل یکی از شرایط زیر را دارا باشند:

الف) حداقل پنج سال سابقه تدریس در سطح سه متناوب با رشته مربوط؛

ب) حداقل پنج سال سابقه تحقیق در رشته مربوط؛

ج) دارای حداقل سه تألیف در رشته مربوط؛

د) دارای سابقه سه مرتبه راهنمایی یا مشاوره پایان‌نامه در مراکز حوزوی یا دانشگاهی در رشته مربوط.

تبصره ۱) احراز شرایط یادشده به عهده کمیته علمی مربوط می‌باشد.

تبصره ۲) برای افراد دارای مدرک سطح چهار، سوابق مندرج در بند «الف» و «ب»، سه سال و تعداد تألیف مندرج در بند «ج»، یک تألیف می‌باشد.

ماده ۱۷) دستورالعمل تدوین پایان‌نامه و رساله توسط معاونت‌های آموزش و پژوهش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه تدوین شده و به تأیید شورای مدارک علمی خواهد رسید. پایان‌نامه و رساله باید براساس دستورالعمل مذکور تهیه و پس از تأیید استاد راهنما جهت دفاع پذیرفته شود.

ماده ۱۸) زمان تدوین پایان‌نامه و رساله سطح سه و چهار، پس از ابلاغ موضوع، به ترتیب حداقل ۶ ماه و ۹ ماه و حداکثر ۱۸ ماه و ۳ سال خواهد بود.

تبصره ۱) در موارد خاص حداکثر زمان تدوین پایان‌نامه و رساله، با پیشنهاد استاد راهنما و تصویب کمیته مربوط، تا یک سال قابل تمدید خواهد بود.

تبصره ۲) در صورت عدم ارائه پایان‌نامه یا رساله در فرصت مقرر، موضوع مجدداً در کمیته مربوط مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۹) به طلابی که قبلاً مدرک معادل دریافت کرده‌اند، در صورتی که بنا به تشخیص کمیته تخصصی مربوط و تأیید شورای مدارک علمی، پایان‌نامه و رساله آن‌ها دارای شرایط مقرر در این آیین‌نامه باشد، مدرک علمی مربوط اعطا می‌شود.

تبصره ۳) در صورتی که پایان‌نامه و رساله متقاضی نیاز به تکمیل داشته باشد، پس از تکمیل و تأیید، مدرک مربوط به وی اعطا می‌شود.

ماده ۲۰) بررسی نهایی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها در جلسه

دفاعیه توسط هیئت داوران متشکل از اعضای زیر صورت می‌گیرد:

الف) استاد راهنما؛

ب) استاد مشاور؛

ج) اساتید داور.

تبصره ۱) برای پایان نامه سطح سه حداقل یک داور و برای رساله سطح چهار حداقل دو داور، داوری خواهند کرد.

تبصره ۲) مدیر جلسه، استاد راهنما می‌باشد و نمایندۀ معاونت آموزش به عنوان دبیر و بدون حق رأی در جلسه دفاعیه حضور خواهد داشت.

تبصره ۳) در موارد ضروری و با تشخیص مدیریت مدارک علمی، جلسه دفاعیه می‌تواند بدون حضور استاد مشاور برگزار شود.

ماده ۲۱) قبل از برگزاری جلسه دفاعیه رساله سطح چهار، تشکیل حداقل یک جلسه پیش دفاع لازم است. در صورت امکان یک سمینار نیز در موضوع رساله، برگزار خواهد شد.

ماده ۲۲) ارزشیابی پایان نامه‌ها و رساله‌ها، توسط هیئت داوران در چهار درجه صورت می‌گیرد:

الف) نمره ۱۸ و بالاتر: عالی؛

ب) نمره کمتر از ۱۸ تا ۱۶: خوب؛

ج) نمره کمتر از ۱۶ تا ۱۴: قبول؛

(د) از ۱۴ کمتر: غیر قابل قبول.

ماده ۲۳) ملاک تصمیم‌گیری در خصوص رد یا قبول

پایان نامه و رساله، میانگین نمرات هیئت داوران است.

ماده ۲۴) در صورتی که هیئت داوران قبول پایان نامه

یا رساله را مشروط به انجام اصلاحات بدانند، داوطلب موظف است اصلاحات مورد نظر را اعمال کرده و به تأیید هیئت داوران برساند.

تبصره ۱) مدت زمان اصلاح پایان نامه یا رساله، حداکثر

شش ماه است که به حداکثر زمان تدوین آن‌ها اضافه می‌شود.

تبصره ۲) چنانچه پس از یک بار اصلاح، نمره

پایان نامه یا رساله غیر قابل قبول باشد، موضوع اخذ شده کأن لم یکن تلقی شده و داوطلب باید پس از حداقل شش ماه نسبت به اخذ موضوع جدید اقدام نماید.

ماده ۲۵) مدارک علمی سطح یک و دو با امضای

مدیر استان محل تحصیل و معاون آموزش حوزه‌های علمیه و مدارک علمی سطح سه و چهار با امضای معاون آموزش حوزه‌های علمیه و مدیر حوزه‌های علمیه صادر می‌گردد.

تبصره) در مدارک علمی، استان محل تحصیل قید

می‌گردد.

ماده ۲۶) این مصوبه در ۲۶ ماده و ۲۹ تبصره در

جلسه کارگروه موضوع مصوبه «۱۰۵۸»،^۱ (کارگروه بررسی گزارش سفرهای استانی شورای عالی حوزه‌های علمیه)، مورخ ۹۶/۵/۹ به تصویب رسیده و تمامی مصوبات قبلی که مغایر با این مصوبه باشد، ملغی می‌گردد.

۱. مصوبه ۱۰۵۸: «مقرر شد کارگروهی با حضور حجج اسلام و المسلمین آقایان سیدمحمد غروی، سیدهاشم حسینی بوشهری، جواد مروی، علیرضا اعرافی و مسئول دبیرخانه شورای عالی حوزه‌های علمیه، جهت بررسی گزارش سفرهای استانی شورای عالی حوزه‌های علمیه تشکیل گردد. مصوبات این کارگروه، مصوبه شورای عالی حوزه‌های علمیه محسوب می‌گردد».

لازم به ذکر است در جلسه ۷۴ شورای عالی حوزه‌های علمیه، مورخ ۹۶/۴/۲۵، مقرر شد بررسی آیین‌نامه تشکیل شورای مدارک علمی و اعطای مدارک، در همین کارگروه صورت گیرد و مصوبه آن مصوبه شورای عالی محسوب گردد.

